

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

ALENKA ŽITNIK

**Pomenotvorno-besedotvorne lastnosti leksike s področja
učenja klavirja**

Diplomsko delo

Ljubljana, junij 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

ALENKA ŽITNIK

**Pomenotvorno-besedotvorne lastnosti leksike s področja
učenja klavirja**

Diplomsko delo

Mentorica: izr. prof. dr. Andreja Žele

Univerzitetni bolonjski študijski
program prve stopnje: Slovenistika

Ljubljana, junij 2013

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici izr. prof. dr. Andreji Žele za njen trud, izkazano zanimanje in pomoč pri mojem pisanju diplomske naloge.

Iskrena zahvala gre tudi moji družini, ki me je ves čas študija podpirala na poti k zastavljenemu cilju in mi stala ob strani.

Izvleček

Pomenotvorno-besedotvorne lastnosti leksike s področja učenja klavirja

V diplomski nalogi so predstavljene vloge novejša in še neuslovarjene leksike pri učenju klavirja iz besedotvornega, pomenotvornega in normativnega vidika. Gesla so večinoma citatno ali sistemsko prevzete besede iz italijanskega jezika ali homonimi že obravnavanim leksemom. Besedotvorno je največ leksemov navadnih izpeljav, prisotne pa so tudi krajšave in univerbizacija. Večbesedna gesla so po večini gesla, katerih posamezni deli so v slovarjih že obravnavani, skupaj pa tvorijo nove, aktualnejše pomene zlasti v glasbeni terminologiji. Večina leksemov je pridevniških stalnih besednih zvez, kjer je jedro besedne zveze pridevnik, besedotvorno pa so navadne izpeljave.

Ključne besede: glasba, klavir, novejša leksika, besedotvorje, pomenotvorje

Abstract

Semantic and word formation properties of lexis in the field of learning piano

In this graduation thesis are presented role of newer lexis in the field of learning piano in perspective of semantics, word formation and norm. Cues are largely acquired like citations or systemically acquired from the Italian words or they are homonyms to the lexemes which are already under consideration. In the meaning of a word formation most common lexemes are ordinary derivations. There also occurs abbreviations. Multiword cues are mostly cues, which individual parts have been already addressed in dictionaries, yet together they form new meanings especially in the very latest musical terminology. Most of the lexemes are constant adjectival collocations in where the core of the collocation is an adjective but rather in word formation sense they are ordinary derivations.

Key words: music, piano, more recent lexis, word formation, semantics

KAZALO

1	Uvodni del	7
1.1	Cilji raziskave in metodologija	8
1.2	Leksikološki vidik	9
1.2.1	Terminološka raba	9
1.2.1.1	Novejša leksika	9
1.2.1.2	Opredelitev novejše leksike	9
1.2.1.3	Osnovne skupine novejše leksike	10
1.3	Novejša leksika v slovenskem slovaropisju	12
1.3.1	Slovar novejšega besedja slovenskega knjižnega jezika – projekt	12
1.4	Gradivo za raziskavo in opis vzorca	12
1.4.1	Viri in metode zbiranja gradiva za raziskavo	12
1.4.1.1	Korpusi	13
1.4.1.1.1	Nova beseda	13
1.4.1.1.2	Gigafida	13
1.4.2	Opis izbire gradiva	14
1.4.2.1	Enobesedna gesla	14
1.4.2.2	Večbesedna gesla, katerih deli so že obravnavani v SSKJ-ju	14
1.4.2.3	Homonimi	14
1.4.2.4	Druga pisna znamenja	14
2	Analiza gradiva	15
2.1	Struktura leksike	15
2.1.1	Enobesedni leksemi	15
2.1.1.1	Netvorjene besede	16
2.1.1.2	Homonimi	16
2.1.1.3	Besednovrstna pripadnost	17
2.1.1.3.1	Besedotvorni vzorci	17
2.1.1.3.1.1	Tvorjenke tipa a	17

2.1.1.3.1.1.1 Navadne izpeljanke	17
2.1.1.3.1.1.2 Medponsko-priponske zloženke	19
2.1.1.3.1.1.3 Tvorjenke iz predložne zveze	19
2.1.1.3.1.2 Tvorjenke tipa b	19
2.1.1.3.1.3 Tvorjenke tipa c	19
2.1.1.3.1.3.1 Modifikacijske izpeljanke.....	19
2.1.1.3.1.3.2 Sestavljanke	20
2.1.1.3.1.4 Tvorjenka tipa č	20
2.1.1.2.2 Besedotvorje z nepredvidljivimi tvorbenimi vzorci	20
2.1.1.2.2.1 Krajšave.....	20
2.1.1.2.3 Poenobesedenja	20
2.1.1.2 Izraženo prevzemanje	21
2.1.1.2.1 Citatnost	21
2.1.1.2.2 Polcitatna prevzetost.....	22
2.1.1.2.3 Sistemska prevzetost.....	23
2.1.2 Večbesedni leksemi.....	23
2.1.2.1 Leksemi, ki so v Slovarju slovenskega knjižnega jezika že obravnavani, vendar tvorijo novejšje, drugačne besedne zveze	23
2.1.2.2 Leksemi z dodanim pomenom	26
2.1.2.3 Pomenski prenosi	27
2.1.2.3.1 Prenos glede na bližino	27
2.1.2.3.2 Sinekdoha.....	27
3 Povzetek	28
4 Viri in literatura	29
4.1 Viri	29
4.2 Literatura.....	29
5 Seznam prilog	32

1 Uvodni del

Splošna leksika o glasbi se je začela pojavljati od srede 19. stoletja dalje. Sprva je bila skromna, zlasti v 20. stoletju pa se je razširila tako po časopisih in revijah kot v knjižnih publikacijah. Nov razmah je glasbena publicistika dosegla po drugi svetovni vojni ob potrebah novega glasbenega življenja in glasbenih institucij. Novo in neposredno spodbudo za oblikovanje in širjenje glasbenega izrazja je prineslo obdobje po letu 1962, ko se je študij glasbene zgodovine prenesel z Akademije za glasbo na Filozofsko fakulteto ljubljanske univerze kot organiziran študij muzikologije (Klemenčič idr. 1983). S tem je dozorela potreba, da se glasbena leksika zbere, uredi in normira, saj do tedaj Slovenci ustreznega terminološkega slovarja še nismo imeli.¹ Za *Slovar slovenskega knjižnega jezika* l. 1970 je bilo pripravljenih ok. 2000 terminov, od katerih jih je bilo uporabljenih približno tri četrtine.² Seriji leksikonov Cankarjeve založbe je sledil tudi l. 1981 izdan leksikon *Glasba*. To delo ni slovarsko in ni terminološko izčrpno, vendar vsebuje sestavine, ki so bile kot gradivo prav tako uporabne za terminološki slovar (Klemenčič idr. 1983, Šramel Vučina idr. 2011).

Iz tega je razvidno, da je bilo nekaj gradiva za *Glasbeni terminološki slovar: glasbila in izvajalci* iz l. 1983 že na voljo, slovarsko in normativno pa ga je bilo treba zasnovati povsem na novo. Pri Terminološki komisiji SAZU se je v šestdesetih letih oblikovala tudi umetnostna sekcija in v njenem okviru glasbena podsekcija. Načrtne priprave na glasbeni terminološki slovar so se začele v l. 1970, ko je vodstvo umetnostne sekcije prevzel Dragotin Cvetko. V *Glasbenem terminološkem slovarju* je predstavljenih 1061 gesel.³ Gradivo za njihovo

¹ Leta 1933 je v Celju izšel *Glasbeni besednjak* Dušana Sancina, ki v omejenem obsegu na 32 straneh vsebuje le prevode tujih terminov. Po drugi svetovni vojni je nastal *Glasbeni slovarček* Lucijana Marije Škerjanca (1. izd. l. 1962, 2. izd. l. 1970), delo, ki »ne želi biti znanstven slovar, temveč priročnik o glasbi, namenjen mladim ljudem.« V drugem delu je z razlagami terminov enciklopedičen, pri čemer jezikovno ni dosleden in zanesljiv. Do l. 1983 je bil pri slovarskem delu najbolj temeljit Adolf Groebming, ki se je tudi sicer ukvarjal z vprašanji glasbene terminologije. Njegov slovar – ohranil se je v rokopisu –, je strokovno zasnovan, dokaj obsežen (ok. 4000 gesel) in upošteva tudi neslovenske termine, gesla pa razlaga deloma enciklopedično (Klemenčič idr. 1983).

² Razlage in dodatni izbor terminov je prispeval sprva Andrej Rijavec, zatem Ivan Klemenčič, končno redakcijo je izdelalo uredništvo.

³ Predlog kriterijev za izdelavo terminoloških slovarjev s področja umetnosti je sestavila Zvonka Lede Macini iz Inštituta za slovenski jezik, ki je prvi *Glasbeni terminološki slovar* iz l. 1983 tudi slovarsko pregledala.

oblikovanje je bilo pridobljeno s pomočjo blizu 25.000 listkov, ki jih je zbrala redakcijska komisija in so s področja glasbil, njihovih delov in izvajalcev (Klemenčič idr. 1983).

Leta 2011 pa je pod okriljem Urške Šramel Vučina, Andreje Golež in Matjaža Barba nastal *Slovensko-angleško-nemški slovarček glasbenih izrazov*. Nastal je iz potrebe študentov, ki so študirali glasbo na tujih fakultetah in imeli zaradi pomanjkljivega poznavanja strokovnega besedišča na sprejemnih izpitih nemalo težav. Njihovo znanje je bilo površno, naključno in nesistematično. Avtorji so pri pouku teoretičnih (solfeggio, glasbeni stavek z oblikoslovjem, zgodovina glasbe) in pri praktičnih predmetov (petje-instrument, komorna glasba, zbor, orkester) zbirali primerne, še neobljudene termine in jih nato prevajali v angleški in nemški jezik. Razporejeni so po posameznih vsebinskih sklopih. Urška Šramel Vučina (2011) v uvodu v slovar piše, da nastali slovarček glasbenih izrazov ozavešča slovensko terminologijo in tako predstavlja zametek glasbenega terminološkega slovarja za šolsko rabo. Napiše pa tudi, da bi ga bilo v prihodnje smiselno nadgraditi z navajanjem »tipičnih stalnih besednih zvez«, predvsem pa s postavitvijo elektronske različice, ki bi omogočala enostavno navzkrižno iskanje« (Šramel Vučina 2011 – podčrtala A. Ž.).

V diplomski nalogi je osredotočenost namenjena enobesednim geslom, večinoma citatno prevzetim iz italijanskega jezika, ki se v glasbenem svetu vsakodnevno uporabljajo in so v *Glasbenem terminološkem slovarju* iz l. 1983 že, v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* iz l. 1991 pa še neobravnavane. V nadaljevanju se pozornost nameni tudi stalnim besednim zvezam, ki so prav tako v glasbeni terminologiji veliko uporabljene in jih v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* še ne zasledimo.

1.1 Cilji raziskave in metodologija

Obravnava obstoječe in še nastajajoče leksike pri učenju klavirja bo predstavljena z deskriptivno metodo. Leksika bo obravnavana z vidika pomenotvorja in besedotvorja s pomočjo treh slovarjev – *Slovarja slovenskega knjižnega jezika*, slovarskega dela *Slovenskega pravopisa* in *Slovarja novejšega besedja slovenskega knjižnega jezika*.⁴ Predstavljena bo terminologija in različne opredelitve obstoječe in še nastajajoče leksike.

⁴ Zajema leksikalni fond, ki se je v slovenščini – zlasti v njeni splošni, širši rabi – pojavil oz. uveljavil v obdobju zadnjih dvajsetih let in v tem smislu pomeni novejšo leksiko, ki skupaj s tradicionalnim standardnim besedjem, predstavljenim že v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*, tvori leksikalni svet sodobne (žive) slovenščine (Gložančev 2009: 9).

V analizi gradiva bodo predstavljene funkcije obravnavane leksike – pomenotvorni in besedotvorni del. Leksika bo obravnavana tudi z normativnega vidika, predstavljena pa bo s pomočjo možnosti iskanj, ki jih ponujata korpusa Gigafida in Nova beseda.

Pri jezikoslovni analizi bodo uporabljena spoznanja s področij morfologije, besedotvorja, prevzemanja in leksikologije. Korpusa Gigafida in Nova beseda bosta služila kot nabor gradiva, predstavljen v gradivnem delu, s pomočjo katerega bodo gesla demonstrirana in razvrščena glede na svoj pomen oz. pomene.

1.2 Leksikološki vidik

Področje obravnave novejših leksike na Slovenskem je razmeroma novo, zato je tudi terminologija zaenkrat še neenotna. Za novejšo leksiko zasledimo različna poimenovanja, med njimi so najpogostejša *novejša leksika*, *novi besedje*, *novota* in *neologizem*. Njihova raba je neenotna, saj se uporabljajo kot sinonimi, nad- in podpomenke (Štumberger 2011: 13).

1.2.1 Terminološka raba

1.2.1.1 Novejša leksika

1.2.1.2 Opredelitev novejših leksike

Za slovenščino je vpeljana naslednja dogovorna definicijska opredelitev: *Novejše besedje (novejša leksika) je tisto besedje (tista leksika), ki se je v slovenščini pojavilo oz. uveljavilo v obdobju približno zadnjih dvajsetih let*. Pri konceptualni zasnovi dela za zbirko novejšega besedja pri projektu NSLSJV (Novejša slovenska leksika: v povezavi s spletnimi jezikovnimi viri) je na osnovi zgornje definicijske opredelitve novejšega besedja (novejše leksike) vpeljana naslednja definicijska opredelitev z dodatnim kriterijem doslednega upoštevanja (še) neuslovarjenosti novejše besede v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*: *Novejše besedje (novejša leksika) je tisto besedje (tista leksika), ki se je v slovenščini pojavilo oz. uveljavilo v obdobju približno zadnjih dvajsetih let⁵ in še ni obravnavano v SSKJ* (Gložančev idr. 2009: 12).

⁵ Časovna zamejitev pri opredelitvi novejšega besedja (novejše leksike) na obdobje približno zadnjih dvajsetih let je za slovenščino smiselna iz dveh vidikov: navezuje se na družbene spremembe, pogojene zlasti z osamosvojitvijo Slovenije v samostojno državo l. 1991, saj se družbene spremembe z vso kompleksnostjo svojega vpliva vselej zrcalijo tudi v jeziku, obenem pa sovpadajo tudi z izidom pete (zaključne) knjige *Slovarja*

1.2.1.3 Osnovne skupine novejšje leksike

Alenka Gložančev (2009: 13–15) novejšjo slovensko leksiko razdeli v naslednje osnovne skupine:

1 Novejšja leksika je rezultat poimenovalne potrebe za nov predmetni denotat ali za nov oz. na novo identificiran pojav kot pojmovni denotat. Razlikuje dve skupini. Prva je tista, v kateri je beseda (besedna zveza) nova – nov izraz za novo predmetnost oz. nov predmetni ali pojmovni denotat,⁶ druga pa tista, v kateri je beseda (besedna zveza) novoopomenjeni izraz, ki predstavlja ali širjenje pomenja besede, ki je zaradi splošne uveljavljenosti že predstavljena v SSKJ, t. i. neosemantem glede na SSKJ⁷, ali širjenje pomenja besede, ki (še) ni bila sprejeta v SSKJ⁸ ali pa homonim k besedi, obravnavani že v SSKJ.⁹

2 Novejšja leksika je lahko tudi rezultat intenzivne jezikovne odprtosti kot posledice sodobnih globalizacijskih teženj in medkulturnih povezav, kar se kaže ali kot močen delež tujejezičnih (zlasti angleških) besed,¹⁰ ali pa kot pojav besede za označevanje predmetnosti oz. pojavnosti iz drugih kultur.¹¹

3 Novejšja slovenska leksika, ki je oblikovana oz. uveljavljajoča se kot slovenska ustreznica za novejšjo prevzeto (*medmrežje* za *internet*, *pranje možganov* za *brainwashing*, *skok z elastiko* za *bungee jump* itd.).

slovenskega knjižnega jezika (1991) kot temeljnega razlagalnega slovarja, v katerem je že uslovarjena glavnina slovenskega knjižnega oz. do konca osemdesetih let sicer uveljavljenega besedja (Gložančev idr. 2009: 12).

⁶ Pr. *klonirati*, *ekotržnica*, *poklikati*, *pametna hiša*, *tajkun*, *bolonjska reforma*, *schengovska meja*, *ambasador miru*, *okolju prijazni energijski viri*.

⁷ Pr. *miška* (rač.), *kresnik* (lit. nagrada), *itak* (medmet; členek: seveda), *ježek* (zapenjalo; frizura).

⁸ Pr. *mečina*: kot novejšja beseda v pomenu *softver*, *programska beseda* (rač.), *klepetalnica*.

⁹ Pr. *klikniti* (rač.: pritisniti).

¹⁰ Prevzete so bodisi citatno (*brainwashing*, *deadline*, *coaching*) bodisi v dvojnični obliki citatno/podomačeno (*bodybuilder*, *bodibilder*, *mobbing*, *mobing*) ali le v podomačeni obliki (*heker*, *dejt*).

¹¹ Pr.: *origami*, *haiku*, *feng šu*, *liči*, *feta*, *fado*, *sushi*, *suši*.

4 Novejša (splošnejša) leksika kot posledica determinologizacije. Za proces je izrazit zlasti v novjšem času, ko je tudi s sodobnimi medijskimi sredstvi omogočena širitev vedenja z različnih strokovnih področij (*antagonist, genom, forenzik, akvatorij* itd.).

5 Novejše tvorjena leksika iz besed, ki so že v SSKJ.¹² Novejša tvorjenka je pogosto le izvrstno nenevtralna sopomenka drugi, že uveljavljeni.¹³

6 Novejše besedje je posledica družbeno-gospodarskih sprememb (po l. 1991) in z njimi pogojene reaktualizacije v jeziku že obstoječe besed (*borzništvo, borznoposredniški, koncesnina*).

7 Specifična sorazmerno produktivna skupina novejše leksike so novejši primeri, nastali s poobčebesedenjem lastnoimenskega izhodišča (*barbika, Barbika, google, Google, nokia, Nokia, skype, Skype*).

8 Med novejšo leksiko uvršča tudi pisne realizacije izgovornih/govorjenih kratičnih oblik (*cede* za *CD*, *džiesem* za *GSM*, *dedeve* za *DDV*) in tvorjenke iz njih (*cedejka*,¹⁴ *dedevejevski*¹⁵).

9 V posebno skupino novejše leksike uvršča tudi t. i. *le pogojno novejšo leksiko*. V tem primeru gre za »že trajno« besedje, ki ga obravnavamo kot novejšo le zaradi močnega porasta njegove frekvence v novjšem času in obenem še neuslovarjenosti v SSKJ (tip *pedofilija, deja-vu, kredibilnost, inovatorstvo*).¹⁶

10 Med novejšo leksiko pogojno uvršča tudi t. i. *le potencialno novejšo leksiko*, tj. tisto, ki predstavlja le manjše sistemske prilagoditve glede na SSKJ (*alufolija* – SSKJ: *alu folija, olimpijada* – SSKJ: *olimpiada*).

¹² Pr.: *aferaštvo* < *afera* (SSKJ), *karkolizem* < *karkoli* (SSKJ).

¹³ Pr.: *abrahamovec* < *Abraham* (SSKJ: pog., šalj., z vzezi *srečati, videti Abrahama*) za *petdesetletnik*.

¹⁴ <cede, CD-plošča

¹⁵ <dedeve

¹⁶ Z vidika SSKJ gre za dve podskupini t. i. pogojno novejše leksike: besede, ki v SSKJ nimajo še nobenega predstavnika (*kompetitiven*) in besede ali besedne zveze z vsaj enim v SSKJ že uslovarjenim predstavnikom (*širitev, širitven*), kar je pogosto tudi pri t. i. klasični prevzeti leksiki (*servisiranje, detektirati*).

1.3 Novejša leksika v slovenskem slovaropisju

Na področju obravnave novejšje leksike imamo velik primanjkljaj, saj »p/odatki o leksiki slovenskega jezika, kot jih prinašajo obstoječi enojezični slovarji, ne predstavljajo aktualnega stanja v slovenskem jeziku. V primeru *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* je že zaradi letnice izida (1970–1991)¹⁷ jasno, da ne more biti več relevanten vir podatkov o sodobnem slovenskem jeziku in normi sodobnega knjižnega jezika, pri *Slovenskem pravopisnem slovarju* iz l. 1991 pa analize kažejo, da je glede podatkov o aktualnem stanju v slovenščini celo še manj zanesljiv« (Gorjanc idr. 2005: 3 v Štumberger 2011: 42–43). Tako *Slovar slovenskega knjižnega jezika* kot slovarski del *Slovenskega pravopisa* sicer vsebujeta kvalifikatorje,¹⁸ s katerimi je bila novejša leksika poskušana zajeti, vendar so danes popolnoma neaktualni.

1.3.1 Slovar novejšega besedja slovenskega knjižnega jezika – projekt

Novejša slovenska leksika (v povezavi s spletnimi jezikovnimi viri) zajema leksikalni fond, ki se je v slovenščini – zlasti v njeni splošni, širši rabi – pojavil oz. uveljavil v obdobju zadnjih dvajsetih let in v tem smislu pomeni novejšjo leksiko, ki skupaj s tradicionalnim standardnim besedjem, predstavljenim že v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*, tvori leksikalni svet sodobne (žive) slovenščine (Gložančev 2009: 9). Smiselno je trditi, da gre za dopolnilo *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* z aktualnejšo, novejšjo rabo.

1.4 Gradivo za raziskavo in opis vzorca

1.4.1 Viri in metode zbiranja gradiva za raziskavo

Pri zbiranju gradiva sem uporabljala besedilna korpusa Gigafido in Novo besedo. Uporabila sem ju za preverjanje pogostosti rabe v (sodobni) slovenščini. Potrebno je poudariti, da oba korpusa že več let nista ažurirana, kar pomeni, da dejansko nista prava pokazatelja pogostosti rabe, sta pa uporabno vodilo k vsaj približnemu stanju.

¹⁷ V *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* je »/za/jet besedni zaklad (besede, zveze) in prikazana njegova raba, kakor se kaže v sodobnem slovenskem knjižnem jeziku, to je v obdobju od začetka tega stoletja do l. 1969 oz. do leta izida posamezne knjige« (§ 1).

¹⁸ Podani so časovnofrekvenčni kvalifikatorji *raba narašča*, *raba peša*, *redko*, *starinsko* in *zastarelo*. Na novejšjo leksiko kaže kvalifikator *raba narašča*.

1.4.1.1 Korpusi

Korpusi so »enovite, standardno označene in notranje strukturirane elektronske zbirke besedil, za izbor katerih so merila določena vnaprej« (Logar 2007: 51 v Štumberger 2001: 58). Na kratko bom opisala korpus Gigafido in Novo besedo (nadgradnja korpusa Beseda). Razlikujeta se tako po obsegu kot po zasnovi.

1.4.1.1.1 Nova beseda

»Nova beseda je besedilni korpus, namenjen predvsem za slovaropisne potrebe Inštituta, obenem pa tudi vsem drugim, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in raziskovanjem slovenskega jezika« (http://bos.zrc-sazu.si/a_about_si.html, 25. 12. 2012). Korpus je sestavljen iz šestih glavnih delov: besedil 2310 izvodov časopisa DELO, 1998–2005, govorjena besedila Zapisov 711 sej Državnega zbora Republike Slovenije 1996–2004, 778 leposlovnih del v našem jeziku, 78 izvodov računalniške revije Monitor 1999–2004 in revije za zdravo življenje Viva, 251 polleposlovnih besedil ter 26 znanstvenih oz. tehničnih monografij. Vsa besedila so očiščena tipografskih napak in napak, nastalih pri prenašanju in zlaganju besedil (prav tam). Nova beseda pa od l. 2008 ni več posodabljana, zato o dejanskem stanju težko govorimo.

1.4.1.1.2 Gigafida

Trenutna različica korpusa slovenskega jezika Gigafida vsebuje približno 1,15 milijarde besed (<http://demo.gigafida.net/Support/About>, 25. 12. 2012). Korpus je namenjena raziskovanju jezika na več ravneh. Daje podatke o celotni podobi jezika in je danes skoraj edini razmeroma zanesljiv vir za izdelavo sodobnih slovarjev, slovnice in različnih jezikovnih priročnikov za slovenščino. Gigafida je nadgradnja referenčnega korpusa slovenskega jezika FidaPLUS (ta pa nadgrajuje korpus FIDA). Zbiranje besedil za gigafido je potekalo od januarja 2009 do maja 2012 oz. od aprila 2010 do aprila 2011.

Gigafida vsebuje javno dostopna objavljena pisna besedila različnih zvrsti. Pri tisku gre za knjige ali pa za časopise in revije. Pri internetu je korpus omejen na besedila novinarskih portalov in predstavitevne strani podjetij ter državnih, pedagoških, raziskovalnih, kulturnih ipd. ustanov. Zbrani so tudi podnapisi in besedila, ki so na televiziji brana (prav tam).

1.4.2 Opis izbire gradiva

Gradivo za diplomsko nalogo sem iskala v glasbenih terminoloških slovarjih, notnih zapisih, učbenikih glasbene teorije, spletnih forumih ipd. Gesla sem preverila po spletnem *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*, slovarskem delu *Slovenskega pravopisa* in po korpusih. Pojavitev ni bilo veliko, potrebno pa je poudariti, da korpusi niso ažurirani, so pomanjkljivi, velika večina izbranih gesel pa se bolj kot v zapisani uporablja v govorjeni besedi.

1.4.2.1 Enobesedna gesla

Pregledala sem naslednja enobesedna gesla: *parlato*, *simile*, *klavinova/clavinova*, *pedaliziranje*, *pedalizacija*, *odtegljaj*, *taktiranje*, *ogrevanje*, *sprejemni*, *Chopinist*, *etuda*, *okraševanje*, *debutant (debitant)*. Analiza gesel pokaže, da gre v večini primerov za citatno prevzete besede iz italijanskega jezika, podomačene besede ali pa za navadne izpeljanke.

1.4.2.2 Večbesedna gesla, katerih deli so že obravnavani v SSKJ-ju

Večbesednih gesel je več: *glasbena abeceda*, *koncertni list*, *ritmični/melodični/ritmično-melodični narek*, *razloženi akord*, *počasni stavek*, *sonatni cikel*, *postavitev rok*, *koncertna sezona*, *punktirani ritem*, *prstni udarec*, *ogrevanje (prstov)*, *obvezna skladba*, *poljubna skladba*, in *slovenska skladba*. Vsi deli so v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* že obravnavani, kot stalna besedna zveza pa pridobijo nov, dodaten pomen, ki še ni slovarsko definiran. *Ritmično-melodični (narek)* je primer tvorjenke tipa č (Vidovič 1988: 11) – priredna zloženska (glej pogl. 2.1.1.1.2.4 Tvorjenke tipa č).

1.4.2.3 Homonimi

Geslo *odtegljaj* je že obravnavano v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*, vendar je sčasoma na glasbenem področju pridobilo še dodaten, nov pomen in kot tako v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* še ni obravnavano.

1.4.2.4 Druga pisna znamenja

Slovenski pravopis definira tudi druga pisna znamenja (§ 15). Obravnavam geslo *8va*.

2 Analiza gradiva

2.1 Struktura leksike

Analizirala bom lekseme, ki kot enobesedna ali pa kot večbesedna gesla še niso pomensko definirana, medtem ko se njihovi posamezni deli že pojavijo v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*. Leksem kot poimenovalna enota jezika je širši od besede, saj zajema tudi stalne besedne zveze, npr. vrstne (generične) pojme (Vidovič Muha 2000: 17), kot so *koncertna sezona*, *prstna tehnika*, *zapestna igra*, *glasbena abeceda* ipd. Med enopomenske lekseme (simetrični – skladni jezikovni znak) sodijo predvsem terminološka poimenovanja zlasti znotraj ene stroke – *parlato*, *simile* ipd., načeloma pa so leksemi večpomenski: izraz leksem ustreza več med seboj povezanim pomenom. V tem primeru je leksem večpomenski (asimetrični – neskladni jezikovni znak) (Vidovič Muha 2000: 18–19).

Pri besedah, ki se pojavljajo v rabi slovenskega jezika, v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* in slovarskem delu *Slovenskega pravopisa* pa še niso obravnavane, gre v večji meri za prevzetost iz tujih jezikov. Mednarodni glasbeni izrazi so t. i. mednarodne glasbene oznake, kar pomeni, da so v slovenski jezik vključeni citatno,¹⁹ se ne prevajajo oz. podomačujejo. (§ 165) Glasbeni izrazi se pojavljajo v imenovalniku kot izvajanje glasbenega dela v notah (*piano*, *pianissimo* itd.).²⁰ V slovenščino se vključujejo besede zlasti iz italijanskega jezika. Prilagajajo se kot citatne, polcitatne ali sistemsko prevzete besede.

2.1.1 Enobesedni leksemi

Analizirala bom naslednje enobesedne lekseme: *odtegljaj*, *taktiranje*, *etuda*, *parlato*, *simile*, *klavinova/clavinova*, *pedaliziranje/pedalizacija*, *odtegljaj*, *taktiranje*, *Chopinist* in *etuda*.

¹⁹ Npr. *staccato*, *forte*, *piano*, *crescendo*.

²⁰ Potrebna je opredelitev razlike med glasbenimi »oznakami« in glasbenimi »izrazi«. Glasbeni izrazi se podomačijo in pregibajo (*jazz* > *džez*, *disco* > *disko*, *punk* > *punk*). Opozoriti je treba tudi na prehajanje nekaterih glasbenih izrazov, ki označujejo način izvajanje skladbe, npr. *adagio* (prislov), v samostalnike. Postanejo pregibni, kadar z njimi poimenujemo vrsto skladbe, npr. *adagio za godala*, *Mozartovi adagii* (Dobrovoljc in Jakop 2011: 93).

2.1.1.1 Netvorjene besede

Normativno je zanimivo geslo **etuda**, kot je navedeno v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*: 'instrumentalna ali vokalna skladba, namenjena za vajo'. Raziskava po korpusih pa je pokazala, da se uporabljata tudi dva drugačna zapisa: **etida** in **etude**. Normativno pravilno *etuda* se v Gigafidi pojavi 473-krat, v Novi besedi 17-krat. Druga pisna različica *etida* se kot rezultat iskanj v Gigafidi pojavi 54-krat, v Novi besedi 4-krat. Tretja različica *etude*²¹ pa se v Gigafidi pojavi kar 743-krat, v Novi besedi pa 40-krat. Rezultat iskanj pokaže, da ima citatno pisana *etude* skoraj dvakrat več pojavitev kot slovarska različica *etuda* (glej prilogo 1).

Normativno je tudi zanimiv leksem **debitant** oz. **debutant**. Po *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* sta dopustni obe varianti: *debutant* in *debitant*: 'kdor prvič javno nastopi, navadno umetnik', po slovarskem delu Slovenskega pravopisa samo *debitant*, v *Slovarju glasbenih tujk* iz l. 1994 pa je definiran samo *debitant*: 'glasbeni izvajalec, ki nastopa prvič'. Analiza po besedilnih korpusih pokaže, da je v obeh korpusih znatno več pojavitev pod iskalnim nizom *debitant* (Gigafida 2794, Nova beseda 314) kot *debutant* (Gigafida 35, Nova beseda 5) (glej prilogo 2).

2.1.1.2 Homonimi

Kot homonim se pojavlja beseda **odtegljaj** (angl. *withdrawal*). V *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* je beseda že obravnavana, in sicer pomeni 'zmanjšanje izplačila za določen znesek'. Na področju igranja klavirja se *odtegljaj* pojavlja v popolnoma drugačnem pomenskem smislu, in sicer je odtegljaj 'tehnična prвина pri igranju klavirja, ustvarjena z zapestjem'. Besedotvorno je navadna izpeljava: odteg-ljaj → [to, da se] odteg[-ne], [] → -ljaj, odteg-. V besedilnem korpusu Gigafida pod iskalnim nizom *odtegljaj* najdemo 1547 zadetkov, v korpusu Nova beseda pa 107. Poudariti moram, da gre pomensko v veliki večini primerov za odtegljaj, kot se pojavi v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*, tj. davčni odtegljaj.

²¹ Étude – francoska beseda, ki pomeni 'vaditi, vaja'.

2.1.1.3 Besednovrstna pripadnost

2.1.1.3.1 Besedotvorni vzorci

Izhajam iz besedotvorne teorije Ade Vidovič Muha (1988), po kateri je »vsaka tvorjenka samo pretvorbena varianta določene strukturne oziroma funkcijske skladenjske enote« (prav tam: 10). To enoto imenujemo skladenjska podstava, glede na to, kateri del skladenjske podstave se pretvarja v obrazilni morfem tvorjenke, pa ločimo štiri besedotvorne tipe – a, b, c in č (Vidovič 1988: 10 v Štumberger 2011: 82–88).

Vsaka tvorjenka je dvodelna, sestavljena iz besedotvorne podstave in obrazila. Skladenjska podstava je vedno podredna (nestavčna) besedna zveza,²² enota besedotvorne skladnje s podredno strukturo. Obrazilne podstave pa so pomensko različne. W. Doroszewski v svoji skladenjski besedotvorni teoriji (1952: 284–306 v Vidovič Muha 1988: 7) loči vse samostalniške tvorjenke v dve temeljni skupini. Prvi tip tvorjenk imenuje osebkov: »tisti, ki ...« (npr. za vršilca dejanja, nosilca stanja: igralec – tisti, ki igra), drugega pa povedkov: »to, da ...« (npr. za predmet: igranje – to, da se igra) (glej pogl. 2.1.1.1.2.1.1 Navadne izpeljanke).

2.1.1.3.1.1 Tvorjenke tipa a

Za tvorjenke tipa a je značilno, da se v priponsko obrazilo ali pripono pretvarja jedrni del skladenjske podstave in njen slovnični pomen. V to skupino Ada Vidovič Muha (1988: 10–12, 183–185) uvršča navadne izpeljanke (a1), tvorjenke iz predložne zveze (a2) in medponsko-obrazilne zloženke (a3).

2.1.1.3.1.1.1 Navadne izpeljanke

Navadna izpeljanka je tvorjenka z nemodifikacijskim priponskim obrazilom (Vidovič Muha 1988: 184). Obrazilo je enomorfemsko, in sicer priponsko, dodaja pa se k domači ali prevzeti besedotvorni podstavi. V mojem gradivu najdemo primer navadne izpeljave osebkovega tipa: **Chopinist** ← [tisti, ki] igra[-Ø] Chopin{-a}, [] → -ist, Chopin. Obrazilo -ist nakazuje intenzivno živost rabe (Žele 2005: 244). Je tvorjenka prve stopnje. Poudariti je potrebno, da se leksem Chopinist veliko bolj uporablja v govorjeni kot pisani besedi in je oznaka za nekoga, ki igra veliko ali samo Chopina. V korpusih zadetkov nisem našla.

²² Razen pri zloženkah s samo medponskim obrazilom, ko je pretvorbena zveza lahko tudi priredna, npr. *rdečebel*.

Naslednje geslo, ki še ni definirano v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*, je **taktiranje**. Ko taktiramo, z gibi rok nakazujemo dobe takta. Pomensko ga lahko opredelimo kot 'merjenje tempa z enakomernimi gibi rok' in je tvorjenka prve stopnje. Kot besedotvorna vrsta je prav tako navadna izpeljanka, le da je tip povedkov: takt-iranje ← [to, da se] taktira, [-Ø] → -iranje, takt-. V korpusu Gigafida najdemo 20 primerov,²³ v Novi besedi 4 (glej prilogo 3).

Pedal je v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* definiran kot 'vzvod pri nekaterih glasbilih za podaljšanje, utišanje zvoka ali za intonacijo, ki se uravnava z nogo', ni pa definirane termina **pedalizacija** oz. **pedaliziranje**. Pomensko bi ga lahko opredelili kot 'aktivnost, ki se izvaja z nogo za doseg določenega hotenega učinka'. Besedotvorna analiza pokaže, da gre v obeh primerih za navadno izpeljanko: pedal-izira-nje ← [to, da se] pedalizira[-Ø], [] → -nje, -pedal oz. pedal-izacija ← [to, da se] pedalizira [-Ø], [] → -cija, -pedal in sta tvorjenki druge stopnje. V Gigafidi se dvakrat pojavi pedaliziranje²⁴ in enkrat pedalizacija,²⁵ v Novi besedi pa enkrat samkrat pedaliziranje (glej prilogo 4).

Leksem **okraševanje** je v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* pomensko opredeljen kot 'glagolnik od okraševati', **okraševati** pa kot '(večkrat) krasiti'. V glasbenem področju pa je leksem sinonim *ornamentiki* in pomeni 'okraševanje in nauk o njem'. Pomensko *okraševanje* v glasbenem kontekstu pomeni 'obigravanje glavnega melodičnega tona'. V notnem tekstu so okraski označeni kot dodatni znaki ali manjšinske note. Glede na mesto, kjer naj se okrasek izvaja, razlikujemo okrasek pred glavno noto (dolgi, kratki, dvojni predložek, drs, trilček), okrasek po glavni poti (vložek) in okrasek, ki časovno izpolnjuje glavno noto (trilec) (Leksikoni: Glasba 1981: 181). Besedotvorno je *okraševati* navadna izpeljava: okraš-evati ← [večkrat] krasiti, [] → -evati, okraš-. V Gigafidi najdemo pod iskalnim nizom *okraševanje* 1600 zadetkov, v Novi besedi 82. Še več zadetkov najdemo pod iskalnim nizom *okrasek*

²³ Kot primer navajam: »Taktiranje je osnovna veščina (spretnost dirigiranja).« DZS, 2006 (<http://demo.gigafida.net/>, 26. 12. 2012).

²⁴ Kot primer navajam: »Andrej Ratusinski je igral robato, z bolj ali manj ostrim tonom in grobimi poudarki, v pasažah in trilcih večkrat težko in brez harmonske čistosti pedaliziranja.« Delo, 1999 (<http://demo.gigafida.net/>, 10. 12. 2012).

²⁵ Kot primer navajam: »Na klavirju je na primer za fis in ges ena tipka, na harfi pa imamo struno, ki je povišana v fis, in struno, ki je znižana v ges, pri čemer uporabimo dva pedala. Imamo torej dvojno delo. S pedalizacijo tako poznamo prek sedem tisoč kombinacij.« Delo, 1997 (<http://demo.gigafida.net/>, 10. 12. 2012).

(Gigafida 8057, Nova beseda 233), pod *glasbeni okrasek* pa znatno manj (Gigafida 8,²⁶ Nova beseda 2) (glej prilogo 5).

2.1.1.3.1.1.2 Medponsko-priponske zloženke

Zloženke so besedotvorna vrsta, pri kateri se pretvarja v pripono jedro skladijske podlage z ustreznim slovničnim pomenom, v medpono pa slovnično razmerje med predmetnopomenskima besedama v skladijski podlagi (Vidovič Muha 1988: 184): vrv-o-hod-ec $\leftarrow$ [tisti, ki] hodi[-Ø] {po} vrv[i], [] $\rightarrow$ -ec, {} $\rightarrow$ -o-. Primera medponsko-priponske zloženke v mojem gradivu nisem našla.

2.1.1.3.1.1.3 Tvorjenke iz predložne zveze

Tvorjenje iz predložne zveze je besedotvorni postopek, pri katerem se pretvarja v pripono jedro skladijske podlage z ustreznim slovničnim pomenom, v predpono pa predlog z ustrežno končnico: za-peč-ek $\leftarrow$ [tam, kjer je] {za} peč{-jo}, {} $\rightarrow$ za-, [] $\rightarrow$ -ek. Tudi primera tvorjenke iz predložne zveze v mojem gradivu nisem našla.

2.1.1.3.1.2 Tvorjenke tipa b

Pri tvorjenkah tipa b se v medponsko obrazilo pretvarja slovnični pomen skladijske podlage, ki vedno izraža podredno razmerje: avt-o-garaža $\leftarrow$ garaža {za} avto{-o}, {} $\rightarrow$ -o-, garaž, avt-. Primera tvorjenke z medponskim obrazilom nisem našla.

2.1.1.3.1.3 Tvorjenke tipa c

V obrazilo se pretvarja odvisni del skladijske podlage. Po Vidovič Muhi (1988) ločimo modifikacijske izpeljanke (c1) in sestavljanke (c2).

2.1.1.3.1.3.1 Modifikacijske izpeljanke

Modifikacijska izpeljava je besedotvorna vrsta, pri kateri se pretvarja v obrazilo kakovostni pridevnik, količinska pridevniška beseda več/veliko ali tem pomenskimi skupinami ustrežna prislovna beseda iz skladijske podlage: korak-c-ati $\leftarrow$ [drobno/ljubko] korakati, [] $\rightarrow$ -c. V mojem gradivu ni primera modifikacijske izpeljave.

²⁶ Kot primer navajam: »[...] kaj pripoveduje besedilo, kot pa melodija. Gorenjci pa pri petju poudarjajo glasbene okraske, pri čemer besedilo ni toliko pomembno.« Dnevnik, 1999 (<http://demo.gigafida.net/>, 13. 1. 2013).

2.1.1.3.1.3.2 Sestavljanke

Pri sestavljanju se v obrazilo pretvarja vrstni pridevnik ali predvsem krajevni, pa tudi časovni in načinovni prislov iz skladenjske podstave: **pred-znak** ← [pred] znak, [] → pred-. Pomensko bi ga lahko definirali kot 'znak na začetku notnega črtovja, ki določa tonski način'.

2.1.1.3.1.4 Tvorjenka tipa č

Skladenjsko podstavo v tem primeru tvorjenk odlikuje poleg prirednega razmerja še številčna nedoločenost predmetnopomenskih besed. Obrazilo je pretvorba prirednega – vezalnega razmerja. Besedotvorna podstava je vsaj iz dveh korenskomorfemskih delov: ritmičn-o-melodični ← ritmičn[i in] melodični, {} → -o-, ritmično- + -o- + melodični narek. Primer iz mojega gradiva se lahko pojavi tudi okrnjeno, tj. samo **ritmični narek** ali samo **melodični narek**. Pomensko bi *ritmični*, *melodični* ali **ritmično-melodični narek** opredelili 'po nareku zapisati ali zapeti ritmične, melodične ali ritmično-melodične vaje'. Z nareki se krepi glasbeni posluš in je nepogrešljiv del glasbene teorije in solfeggia. V korpusih zadetkov nisem našla.

2.1.1.2.2 Besedotvorje z nepredvidljivimi tvorbenimi vzorci

2.1.1.2.2.1 Krajšave

V *Slovenskem pravopisu* iz l. 2001 so krajšave definirane kot »kratice, formule, simboli in okrajšave« (§ 1020). Iz gradiva sem izbrala primer **8va**. Zapis *8va* ponavlja vidimo v notnem zapisu in pomeni 'igraj oktavo više', kar pomeni, da se vse napisane tone do preklica zapisa igra oktavo više, spremljajo pa jo prekinjene kratke črte. *8va* je italijanska beseda za oktavo (*ottava*), obenem pa pomeni tudi 'osem'. Podoben zapis, ki se tudi pojavlja v notnih zapisih, je *8vb* (*ottava basa*) in prav tako pomeni 'igraj oktavo više' (<http://en.wikipedia.org/wiki/Octave>, 26. 12. 2012). Tu ne gre za stilistiko, ampak za pragmatiko; ne za željo po modificiranju, ampak za gospodarnost izraza, kar je še posebej izrazito v notnih zapisih. V korpusih tega zapisa nisem našla.

2.1.1.2.3 Poenobesedenja

Univerbizacija je leksikalni postopek, pri katerem nastane iz stalne besedne zveze ena beseda. »Postopek poenobesedenja je načeloma tak, da se jedro besedne zveze preprosto opusti, v najboljšem primeru pa morfemizira« (Vidovič Muha 2000: 100). Poenobesedi se stalna besedna zveza **sprejemni izpit**, in sicer se jedro besedne zveze opusti: **sprejemni**. Lahko pa

se jedro morfemizira z dodajanjem priponskega obrazila -ec: **sprejemec**. Načeloma so poenobosedenja vezana na žargonizme – v tem primeru gre za šolski žargon, pri katerem sprejemni izpit ni nujno izpit za sprejem v glasbeno šolo ali na glasbeno akademijo. Lahko je tudi sprejemni izpit za akademijo za gledališče in film ali akademijo za likovno umetnost in oblikovanje. Izmed ogromno zadetkov v korpusih (Gigafida 7439, Nova beseda 576) je veliko takih, ki geslu *sprejemni* sledi tudi *izpit* in tako to število zadetkov ni relevantno.²⁷ Pod iskalnim nizom *sprejemec* pa najdemo v Gigafidi 20,²⁸ v Novi besedi pa 1 zadetek (glej prilogo 6).

2.1.1.2 Izraženo prevzemanje

Po Vidovič Muhi ločimo citatno, polcitatno in sistemsko prevzemanje. Večina mednarodno priznanih glasbenih izrazov je citatno prevzetih iz italijanskega jezika.

2.1.1.2.1 Citatnost

Dva gesla iz gradiva sta v slovenski jezik prevzeta citatno: **parlato** in **simile**. To pomeni, da ostaja celotna izrazna zgradba jezika dajalca v jeziku prejemniku nespremenjena. Besedi nista sestavini slovenskega jezika, zato se pišeta, izgovarjata in pregibata ter vežeta druga z drugo tako kot v izvornem jeziku (§ 162).

Beseda *parlato* v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* in v *Slovenskem pravopisu* še ni definirana. Pomensko jo lahko opredelimo kot 'ritmično branje not'. Uporablja se pri urah glasbene teorije, kjer se dobesedno bere oz. poje note po taktu. Ohranja zapis izvornega jezika, v našem primeru italijanščine, in je glede na prevzetost citatna. Zaradi prevzetosti je ne morem analizirati z besedotvornega vidika. V besedilnem korpusu Gigafida najdemo pod

²⁷ Kot primer navajam: »[...] so se merila za prehod na univerzo, s čimer so bili odpravljeni številni preizkusi znanj in sprejemni izpiti. [...]« Delo, 2002 (<http://demo.gigafida.net/>, 1. 1. 2013).

²⁸ Kot primer navajam: »[...] ker se denimo ne bodo izkazali za dovolj nadarjene na sprejemcu za srednjo oblikovno, glasbeno [...]« Dnevnik, 2002 (<http://demo.gigafida.net/>, 1. 1. 2013).

iskalnim nizom parlato 19 zadetkov,²⁹ potrebno pa je poudariti, da se vsi zadetki ne nanašajo na glasbeni termin. V korpusu Nova beseda zadetka ne najdemo (glej prilogo 7).

V *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* in v *Slovenskem pravopisu* tudi beseda *simile* še ni podana kot slovarska iztočnica. S pomenskega vidika gre za 'označbo za izvajanje, in sicer naprej igraj enako oz. na isti način'. Pojavlja se v notnih zapisih, večinoma nad notnim besedilom in je mednarodno uveljavljena oznaka. Beseda *simile* prav tako izvira iz italijanskega jezika. Ohranja zapis izvirnega jezika, v našem primeru italijanščine, in je glede na prevzetost citatna. Zaradi prevzetosti je ne morem analizirati z besedotvornega vidika. Zadetkov je v korpusu Gigafida 35,³⁰ v Novi besedi pa 2. Zopet se vsi primeri ne našajo na glasbeni kontekst (glej prilogo 7).

2.1.1.2.2 Polcitatna prevzetost

V slovenskem jeziku se pojavlja tudi beseda **clavinova** oz. **klavinova**. S pomenskega vidika je to 'električni pianino z dodatnimi funkcijami'. V *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* beseda še ni obravnavana. V korpusu Gigafida najdemo pod iskalnim nizom *klavinova* štiri zadetke,³¹ prav toliko tudi v Novi besedi, pod iskalnim nizom *clavinova* pa v Gigafidi 4,³² v Novi besedi pa 0 zadetkov (glej prilogo 8). Potrebno je poudariti, da se beseda veliko bolj kot v zapisanih uporablja v govorjenih besedilih. *Clavinova* je primer sistemske prevzetosti, saj se je vključila v formalni, tudi glasovni in črkovni sistem slovenskega jezika. Pregiba se v skladu z normo slovenskega jezika, in sicer po prvi ženski sklanjatvi.

²⁹ Kot primer navajam: »[...] elementov (intervalov, akordov ter ritmičnih in melodičnih vzorcev, parlata ter ustvarjalnosti) in ocenila teoretično podkovanost tekmovalcev.« Večer, 2000, <http://demo.gigafida.net/>, 10. 12. 2012).

³⁰ Kot primer navajam: »[...] ponavljanje figur, simile ali segue = na isti način [...]« DZS, 2006, <http://demo.gigafida.net/>, 10. 12. 2012).

³¹ Kot primer navajam: »[...] Lara Šalamon z igranjem na flavto, na klavinovi jo je spremljala prof. glasbe Katja Krnc.« Vir: Drugo (<http://demo.gigafida.net/>, 10. 12. 2012).

³² Kot primer navajam: »[...] Prodam Piano (Clavinova) Yamaha, je kot nov, in otroški avto na daljinsko vodenje.« Vir: Drugo (<http://demo.gigafida.net/>, 10. 12. 2012).

2.1.1.2.3 Sistemska prevzetost

Sistemske prevzete besede pa so besede, ki so tudi na glasovni in črkovni ravni zapisane v slovenskem gradivu oz. gradivu slovenskega jezikovnega sistema.

2.1.2 Večbesedni leksemi

2.1.2.1 Leksemi, ki so v Slovarju slovenskega knjižnega jezika že obravnavani, vendar tvorijo novejšje, drugačne besedne zveze

Analizirala sem besedno zvezo **glasbena abeceda**. V *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* sta oba leksema posamezno že obravnavana. *Abeceda* je pomensko definirana kot 'ustaljeno zaporedje črk v kaki pisavi, zlasti v latinici', ni pa obravnavana stalna besedna zveza *glasbena abeceda*. S pomenskega vidika gre za 'ustaljeno zaporedje glasbenih tonov'. Leksem pa ima še dodaten pomen,³³ ki je bolj splošen. *Glasbena abeceda* rečemo tudi bodisi knjigi, bodisi priročniku ali kakšni drugi stvari, v kateri na hitro, t. i. instant, izvemo vse o glasbi (glasbena abeceda³⁴), kuhanju (abeceda kuhanja), politiki (abeceda politike) itd. – gre za prenesen pomen. V Gigafidi dobimo 14,³⁵ v Novi besedi pa en zadetek (glej prilogo 9). Besedotvorno gre za navadno izpeljanko s priponskim obrazilom -ena: glasb-ena ← [taka, ki se povezuje z] glasb[-o], [] → (vrstni pomen), *abeceda* pa je netvorjena beseda. V Leksikonu *Glasba* iz l. 1981 (str. 175) je definirana *notna pisava*: 'pismeni zapis glasbe', kar je sinonim za *glasbeno abecedo*.

Kot stalna besedna zveza se v slovenskem jeziku uporablja tudi **počasni stavek**. Obe besedi sta sicer posamično že obravnavani v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* in v slovarskem delu *Slovenskega pravopisa*, vendar pa nista nikjer omenjeni kot besedna zveza. Gre za 'drugi, počasnejši stavek sonate ali sonatine', ki je nekakšno središče le-te. *Počasni* se imenuje tudi

³³ Večpomenski leksem: izraz leksem ustreza več med seboj povezanim pomenom – leksem je v tem primeru asimetrični (neskladni) jezikovni znak (Vidovič Muha 2000: 19).

³⁴ Kot primer navajam: : »Znana citrarka Cita Galič je svojo glasbeno pot začela v Mariji Reki. Tu je spoznala glasbeno abecedo, ki jo danes kot učiteljica na Glasbeni šoli Rista Savina v Žalcu prenaša na mlajše rodove.« Vir: Drugo (<http://demo.gigafida.net/>, 2. 1. 2013).

³⁵ Kot primer navajam: : »[...] Tako se je naučil glasbene abecede, saj so note kot črke v abecedi.« Adria Media, 2008 (<http://demo.gigafida.net/>, 2. 1. 2013).

zato, ker je tempo v tem stavku dejansko počasnejši, še zlasti v primerjavi z ostalimi stavki. V besedilnem korpusu Gigafida najdemo 91 zadetkov,³⁶ v Novi besedi pa 12 (glej prilogo 10).

Besedna zveza, ki se uporablja na glasbenem področju in ni omenjena v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*, je **sonatni cikel**. Gre za posamezne dele sonat - stavke -, igrane zaporedoma. Pomensko tej rabi besed ustreza definicija 'sonate, ki se izvajajo ena za drugo, običajno na tekmovanjih ali koncertih'. V besedilnem korpusu Gigafida najdemo pod iskalnim nizom 9 zadetkov,³⁷ v Novi besedi pa enega (glej prilogo 11). Z besedotvornega vidika je beseda navadna izpeljanka s priponskim obrazilom -ni: sonat-ni ← [tak, ki se povezuje s] sonat[-o], [] → -ni, *sonata* pa je netvorjena beseda.

Besedni zvezi **koncertna sezona** bi pomensko ustrezala definicija 'določeno število koncertov v določenem obdobju'. Uporablja se tudi kot termin pri nakupu abonmajskih vstopnic. Leksema v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* in v slovarskem delu *Slovenskega pravopisa* še ne zasledimo. Besedna zveza se v slovenskem jeziku veliko uporablja, saj je na v korpusih veliko zadetkov (Gigafida 690,³⁸ Nova beseda 27) (glej prilogo 12). Beseda *koncertna* je besedotvorno navadna izpeljava: koncert-na: ← [taka, ki se povezuje s] koncert[-om], [] → -na, medtem ko je *sezona* netvorjena beseda.

Analizirala bom tudi leksem **koncertni list**. Oba dela sta v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* in v slovarskem delu *Slovenskega pravopisa* že obravnavana posamično. S pomenskega vidika gre za 'programski list papirja oz. spored koncertnega programa', ki se običajno pred koncertom razdeli obiskovalcem, da le-ti programu lažje sledijo. Na njem je napisan vrstni red skladb, ki bodo tekom programa izvajane. V korpusih ima veliko število pojavitev (Gigafida

³⁶ Kot primer navajam: »[...] moč je mogoče iskati v njegovem oblikovanju tona, ki najbolj jasno in polno zazveni v kantileni – tudi zato je počasni stavek zvenel v pritajeni liriki, bolj problematična pa sta bila robna stavka [...]« Dnevnik, 2009 (<http://demo.gigafida.net/>, 2. 1. 2013).

³⁷ Kot primer navajam: »[...] ni bila samo to; bila je sestavni del za dva inštrumenta napisanih sonatnih ciklov.« Delo, 2001 (<http://demo.gigafida.net/>, 2. 1. 2013).

³⁸ Kot primer navajam: »[...] je tako v mojstrskem stilu zaznamoval zaključek koncertne sezone in izvedel še dodatek iz kvarteta Turine.« Večer, 2002 (<http://demo.gigafida.net/>, 2. 1. 2013).

236,³⁹ Nova beseda 33) (glej prilogo 12). Leksem *koncertni* je navadna izpeljanka s priponskim obrazilom -ni: koncert-ni: ← [tak, ki se povezuje s] koncert[-om], [] → -ni, medtem ko je *list* netvorjena beseda.

V slovarjih, v katerem preverjam prisotnost stalnih besednih zvez iz področja učenja klavirja, ni definiranega tudi leksema **razloženi akord**. So toni iz akorda, igrani posebej. Pomensko bi ga opredelili kot 'zaporedno oglašanje akordnih tonov'. Molov kvintakord je npr. sestavljen iz male in velike terce. Če ga igramo razloženo, to pomeni, da igramo posebej vse tri tone: c, es, g. V korpusu Gigafida se leksem pojavi devetkrat,⁴⁰ v Novi besedi pa enkrat (glej prilogo 13). Besedotvorno je razloženi navadna izpeljava: razlož-eni ← [tak, ki je] razlož[-eni], [] → -eni, razlož-.

Besedna zveza, ki tudi še ni zapisana v slovarjih, je **punktirani ritem**. *Punctum* v latinščini pomeni *pika*, le-ta pa je lahko na desni strani note ali pavze, kar pomeni, da podaljša svojo dobo trajanja za polovico svoje vrednosti. Če je torej npr. četrtnika dolga eno dobo, jo pika za pol dobe podaljša. *Punktirani ritem* je torej 'vsak ritem s piko na desni strani note oz. pavze'. Besedotvorno je *punktirani* navadna izpeljava: punkt-irani: ← [tak, ki je v povezavi s] kontrapunkt[-om], [] → -irani, kontrapunkt-. V korpusu Gigafida pod iskalnim nizom *punktirani ritem* zasledimo 4 zadetke,⁴¹ v Novi besedi pa nobenega (glej prilogo 14).

Naslednja stalna besedna zveza je **prstni udarec**. Pri tem leksemu gre za tehniko igranja in udarca na tipko. Razločimo med šibkim, močnim, mehkim, trdim udarcem, ki vpliva na ton, saj je po npr. trdem prstnem udarcu tudi ton trd in grob. Pomenska definicija bi lahko bila 'tehnika igranja, ustvarjena s prstnim udarcem na tipko'. Besedotvorno sta oba dela stalne besedne zveze navadni izpeljavi: prst-ni: ← [tak, ki se povezuje s] prst[-om], [] → -ni in udar-

³⁹ Kot primer navajam: »[...] ko je šlo za naslove skladb v tujem jeziku, v veznem tekstu povedali originalni naslov in nato še prevod, v koncertne liste pa smo zapisovali samo izvirne naslove skladb.« Vir: Drugo (<http://demo.gigafida.net/>, 2. 1. 2013).

⁴⁰ Kot primer navajam: »Njen prstni udarec bi, na primer, moral biti v razloženih akordih mehkejši, bolj zabrisan, tako da ne bi pokrivala flavte, zlasti tam, kjer igrata obe v isti legi.« Večer, 2000 (<http://demo.gigafida.net/>, 2. 1. 2013).

⁴¹ Kot primer navajam: »S čisto razčlenjenimi vrhunci prvega stavka, ki jih je tu in tam, kot denimo pri punktiranih ritmih pri tolkalih v razvojnem delu, oplazil kanček brutalnosti [...]« Finance, 2006 (<http://demo.gigafida.net/>, 3. 1. 2013).

ec: ← [to, da se] udari [-Ø], [] → -ec. V besedilnih korpusih zasledimo le malo zadetkov (Gigafida 1,⁴² Nova beseda nič) (glej prilogo 15).

2.1.2.2 Leksemi z dodanim pomenom

Besedne zveze, ki so analizirane, so že obravnavane v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* in v slovarskem delu *Slovenskega pravopisa*, vendar so v glasbeni terminologiji pridobile dodaten, nov pomen in kot take v slovarjih še niso obravnavane.

Leksem **ogrevanje (prstov)** (ang. *warming up*) je v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* že obravnavan: 'začetno naraščanje delovne učinkovitosti' in ima kvalifikator *psih*. Ogrevanje pa v glasbenem kontekstu pridobi še dodaten, nov pomen in pomeni izkoriščen čas pred dejanskim igranjem oz. 'fizično pripravljanje prstov na igranje'. *Ogrevanje* je besedotvorno navadna izpeljanka: ogrev-anje ← [to, da se] ogreva, [] → -anje, ogrev-. Pod iskalnim nizom *ogrevanje* je v Gigafidi 35120 zadetkov, v Novi besedi pa 4468, pod nizom *ogrevanje prstov* pa so v Gigafidi 4,⁴³ v Novi besedi pa nič zadetkov (glej prilogo 16).

Obravnavani leksem je tudi **obvezna skladba** (ang. *obligatory piece*). V glasbenem kontekstu se pojavi predvsem pri tekmovanjih ali izpitih, kjer je posebej določena skladba predpisana oz. obvezna za igranje. Pomenska definicija bi se glasila 'propozicija, predpisana skladba na tekmovanjih ali izpitih'. Oba dela stalne besedne zveze sta netvorjena. V korpusu Gigafida najdemo pod iskalnim nizom 181 zadetkov,⁴⁴ v Novi besedi pa 8. Podobno sta definirani tudi stalni besedni zvezi **poljubna skladba** in **slovenska skladba**. *Poljubna skladba* je skladba, ki si jo za nastop ali tekmovanje učeči se izbere poljubno v skladu z njegovimi zmožnostmi in željami. Pomenska definicija bi se lahko glasila 'katera koli skladba poljubnega avtorja'.

⁴² Kot primer navajam: »[...] skratka, ne obvladuje (še) vse možne palete klavirskega tona. Njen prstni udarec bi, na primer, moral biti v razloženih akordih mehkejši [...]« Večer, 2000 (<http://demo.gigafida.net/>, 3. 1. 2013).

⁴³ Kot primer navajam: »Največji problem, ki se pojavi, je pomanjkanje časa za ogrevanje prstov. Zlasti na tistih nastopih, kamor prideva zadnji hip in morava odigrati eno samo skladbo.« Vir: Drugo, 2009 (<http://demo.gigafida.net/>, 3. 1. 2013).

⁴⁴ Kot primer navajam: »Znanje, obvladanje inštrumenta ter umetniškost izvedb obvezne skladbe in skladne po izbiri tekmovalca je ocenjevala komisija, ki so jo sestavljali predavatelji in pedagogi poletne šole: Claude Delangle, profesor saksofona in mednarodni solist iz Pariza [...]« Dolenjski list, 2001 (<http://demo.gigafida.net/>, 3. 1. 2013).

Skladba je navadna izpeljava: sklad-ba $\leftarrow$ [to, kar se] sklada [-Ø], [] $\rightarrow$ -ba, -sklad. V Gigafidi najdemo 6,⁴⁵ v Novi besedi pa nič iskalnih zadetkov. *Slovenska skladba* pa je v glasbenem kontekstu zopet poljubna skladba, ki so jo študent ali tekmovalec izbere sam pod pogojem, da je skladba slovenskega avtorja. Zopet se stalna besedna zveza uporablja na tekmovanjih in pri glasbenih izpitih, ko se določa glasbeni program. Pomensko bi jo lahko definirali kot 'poljubna skladba slovenskega avtorja'. V korpusu Gigafida je 378,⁴⁶ v Novi besedi pa 6 zadetkov (glej prilogo 17).

2.1.2.3 Pomenski prenosi

Pogosta procesa nastajanja novih pomenov leksemov na podlagi prenosa iz. posrednih poimenovanj sta zlasti dva – metonimija in metafora. O pomenskih prenosihi lahko govorimo v primeru, ko med pomeni ni mogoče vzpostaviti razmerja vsebovanosti – nad/-podpomenskosti. Ravno tako kot pri tvorjenkah je tudi pri pomenih, nastalih s prenosom, aktualen pojem motiviranosti (Vidovič Muha 2000: 132).

2.1.2.3.1 Prenos glede na bližino

Sinekdoha je po Vidovič Muhi (2000: 133) pojav, pri katerem gre za zamenjavo dela s celoto oz. celote z delom. Znotraj leksemov prihaja ob nespremenjenih pomenskih sestavinah do njihovega preurejanja (uvrščevalne pomenske sestavine glede na razločevalne pomenske sestavine).

2.1.2.3.2 Sinekdoha

Igrati Bacha je primer, kjer se del zamenja s celoto (Vidovič Muha 2000: 135). Ko rečemo, da igramo Bacha, ne igramo njegovega celotnega opusa, vendar le eno Bachovo delo, npr. njegov en preludij: *igrati Bacha*, (2) UPS igrati, RPS Bachovo delo. Sinekdoha ohranja število in vrsto pomenskih sestavin znotraj obeh pomenov – izhodiščnega in prenesenega, spreminja pa se hierarhičnost njihovih vlog.

⁴⁵ Kot primer navajam: »Vsak sodelujoči ansambel se bo predstavil z dvema poljubnima skladbama. Zaželeno je, da je vsaj eden član ansambla Zgornjesavinčan.« Vir: Drugo, 2009 (<http://demo.gigafida.net/>, 3. 1. 2013).

⁴⁶ Kot primer navajam: »[...] delavnice Jazzinty sta v Novem mestu znova potekala tudi nagradni natečaj za izvirno slovensko skladbo Jazzon in svečana izvedba zmagovalnih del. Na zaključnem koncertu [...]« Rtvsl.si, 2010 (<http://demo.gigafida.net/>, 3. 1. 2013).

3 Povzetek

V diplomski nalogi sem z deskriptivno metodo obravnavala obstoječo in še nastajajočo leksiko pri učenju klavirja, ki še ni pomensko opredeljena v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* iz l. 1991, niti v slovarskem delu *Slovenskega pravopisa* iz l. 2001. Gre za enobesedna gesla, večinoma prevzeta citatno iz italijanskega jezika, in besedne zveze, katerih deli se posamično že pojavljajo v slovarjih, kot stalne besedne zveze pa so še neobravnavane. V pomenotvornem in besedotvornem delu sem predstavila funkcije obravnavane leksike. Le-ta je bila predstavljena tudi z normativnega vidika s pomočjo iskanj, ki jih ponujata besedilna korpusa Gigafida in Nova beseda. Uporabila sem znanja s področja morfologije, besedotvorja, prevzemanja in leksikologije.

Enobesedna obravnavana gesla so večinoma citatno prevzete besede iz italijanskega jezika, ki so t. i. mednarodne glasbene oznake in se ne podomačujejo. Obravnavala sem tudi primer systemske prevzetosti, kjer se je leksem vključil v formalni, pa tudi glasovni in črkovni sistem slovenskega jezika. Določeni leksemi se v glasbeni stroki kažejo kot homonimi, kar pomeni, da so v slovarju že obravnavani, vendar imajo kot glasbeni termini popolnoma drugačen pomen. Določena, že uslovarjena gesla se v besedilih pojavljajo neenotno, s tem pa se kaže nedoslednost v zapisovanju, kar pa je problem norme.

Izhajala sem iz besedotvorne teorije Ade Vidovič Muha, po kateri razlikujemo štiri besedotvorne tipe (a, b, c, č). Med mojim gradivom je bilo večina enobesednih leksemov navadnih izpeljav (a1) in tvorjenk tipa č. Obravnavala sem kratice in simbole, kjer gre za gospodarnost izraza, to pa je še zlasti izrazito v notnih zapisih. Dotaknila sem se tudi univerbizacije, kjer se poenobesedi stalna besedna zveza, in sicer tako, da se jedro besedne zveze ali opusti ali pa morfemizira z dodajanjem priponskega obrazila. Poenobesedenja so vezana na žargonizme.

Dvobesedna gesla so po večini gesla, katerih posamezni deli so v slovarjih že obravnavani, skupaj pa tvorijo nove, aktualizirane pomene zlasti v glasbeni terminologiji. Večina je pridevniških besednih zvez, kjer je odnosnica besedne zveze pridevnik, besedotvorno pa so navadne izpeljave. Analizirala pa sem tudi lekseme, katerim se je skozi obdobja dodal nov pomen zlasti v okviru glasbene leksike. Lahko so to leksemi, ki so v slovarjih že obravnavani in so pridobili dodaten pomen, ob tem pa se njihov pomen širi. V primeru sinekdohe pa gre za pojav, pri katerem gre za zamenjavo dela s celoto oz. celote z delom. V korpusih pri nekaterih

leksemih najdemo le malo število zadetkov, to pa zato, ker se obravnavani leksemi veliko bolj uporabljajo v govorjeni kot v pisani besedi. Ob tem naj še dodam, da korpusi niso posodobljeni in zato niso relevanten dokaz o rabi izbranih leksemov.

4 Viri in literatura

4.1 Viri

FidaPLUS. Spletni vir: <http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda.html> (18. 12. 2012).

Gigafida. Spletni vir: <<http://demo.gigafida.net/>> (18. 12. 2012).

Nova beseda. Spletni vir: <http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda.html> (18. 12. 2012).

Wikipedia. Spletni vir: <http://en.wikipedia.org/wiki/> (26. 12. 2012).

Slovar slovenskega knjižnega jezika (1970–1991). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. Knjižna, elektronska in spletna različica. Spletni vir: <<http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>> (18. 12. 2012).

Slovenski pravopis 2001. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. Knjižna, elektronska in spletna različica. Spletni vir: <<http://bos.zrc-sazu.si/sp2001.html>> (18. 12. 2012).

4.2 Literatura

Špela ARHAR, 2007: *Kaj početi z referenčnim korpusom FidaPlus*. Ljubljana: Filozofska fakulteta. Spletni vir: <http://www.fidaplus.net/Files/Kaj%20poceti%20s%20korpusom%20FidaPLUS_navadna%20dvostranska.pdf> (17. 12. 2012).

Aleksandra BIZJAK KONČAR, Helena DOBROVOLJC, 2010: Proces podomačevanja in vprašanje pisanja novjših prevzetih besed. *Jezikoslovni zapiski: zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša*, št. 2. 91–110.

Ljudmila BOKAL, Alenka GLOŽANČEV, Nataša JAKOP, Polona KOSTANJEVEC, Nastja, VOJNOVIČ, 2003: O načrtovanem slovarju novjšega besedja slovenskega knjižnega jezika. *Jezikoslovni zapiski*. Glasilo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, 9/1. 7–47.

Helena DOBROVOLJC, Nataša JAKOP, 2011: *Sodobni pravopisni priročnik med normo in predpisom*. Znanstvena monografija. Ljubljana: Založba ZRC, 2011.

Polona GANTAR, 2007: *Stalne besedne zveze v slovenščini*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Leksikoni: Glasba, 1981. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1981.

Alenka GLOŽANČEV, 2009: Analitična osvetlitev novejšje slovenske leksike: uvodni razpravni elaborat k leksikalni zbirki Novejšja slovenska leksika (v povezavi s spletnimi jezikovnimi viri) (NSLSJV). *Novejšja slovenska leksika: v povezavi s spletnimi jezikovnimi viri*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 9–35.

Alenka GLOŽANČEV, Primož JAKOPIN, Micheliza, Mija MICHELIZZA, Urška URŠIČ, Andreja ŽELE, 2009: *Novejšja slovenska leksika: v povezavi s spletnimi viri*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Vojko GORJANC, Simon KREK, Polona GANTAR, 2005: Slovenska leksikalna podatkovna zbirka. *JiS* 60/2. 3–19.

Ivan KLEMENČIČ, Zmaga KUMER, Jože SIVEC, 1983: *Glasbeni terminološki slovar: glasbila in izvajalci*. Ljubljana: SAZU, ZRC SAZU.

Nataša LOGAR, 2003: *Besedotvorna stilistika*. Magistrsko delo. Mentorica Ada Vidovič Muha. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Slovar glasbenih tujk, 1994. Ruše: Gimnazija in srednja kemijska šola, 1994.

Lucijan Marjan ŠKERJANC, 1970: *Glasbeni slovarček: v dveh delih: imenski-stvarni*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1970.

Saška ŠTUMBERGER, 2011: *Pojmovni svet in struktura novejšje slovenske leksike*. Doktorska disertacija. Mentorica Ada Vidovič Muha. Ljubljana: Oddelek za slovenistiko.

Jože TOPORIŠIČ idr., 1990: *Slovenski pravopis. I, Pravila*. Ljubljana: Državna založba Slovenije. Ljubljana: Delo.

– – 2000: *Slovenska slovnica*. Četrta, prenovljena in razširjena izdaja. Maribor: Založba Obzorja.

Ada VIDOVIČ MUHA, 1988: *Slovensko skladenjsko besedotvorje ob primerih zložen.* Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

– – 2011: *Slovensko skladenjsko besedotvorje*. 2. razširjena in dopolnjena izdaja. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

– – 2000: *Slovensko leksikalno pomenoslovje: govorica slovarja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

– – 2009: Skladenjska interpretacija glagolskih predponskih obrazil – vprašanje propozicije. *Slavistična revija* 57/2. 251–263.

Ivan VRBANČIČ, 1989: *Svet glasbe: strokovni priročnik*. Ljubljana: Zavod SR Slovenije za šolstvo, 1989-

Urška ŠRAMEL VUČINA, Andreja GOLEŽ, Matjaž BARBO, 2011: *Slovensko-angleško-nemški slovarček glasbenih izrazov*. Velenje: Gimnazija, ŠCV: Glasbena šola Frana Koruna Koželjskega.

Jakša ZLATAR, 2009: *Uvod v klavirsko interpretacijo*. Ljubljana: Akademija za glasbo.

Andreja ŽELE, 2004: Aktualizacijsko širjenje/ožene pomenja ustaljenega besedja kot odraz besedilne različnofunkcijskosti. *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti*. Obdobja 22. Ur. Erika KRŽIŠNIK. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete. 133–150.

– – 2005: Novejša leksika z vidika aktualizacije pomenov in tvorbenih usmeritev. *Knjižno in narečno besedoslovje slovenskega jezika*. Ur. Marko JESENŠEK. Maribor: Slavistično društvo. (Zora, 32.) 240–248.

– – 2007: Današnja leksika med sistemom in aktualno rabo. *Besedje slovenskega jezika*. Ur. Marko JESENŠEK. Maribor: Slavistično društvo. (Zora, 50.) 12–20.

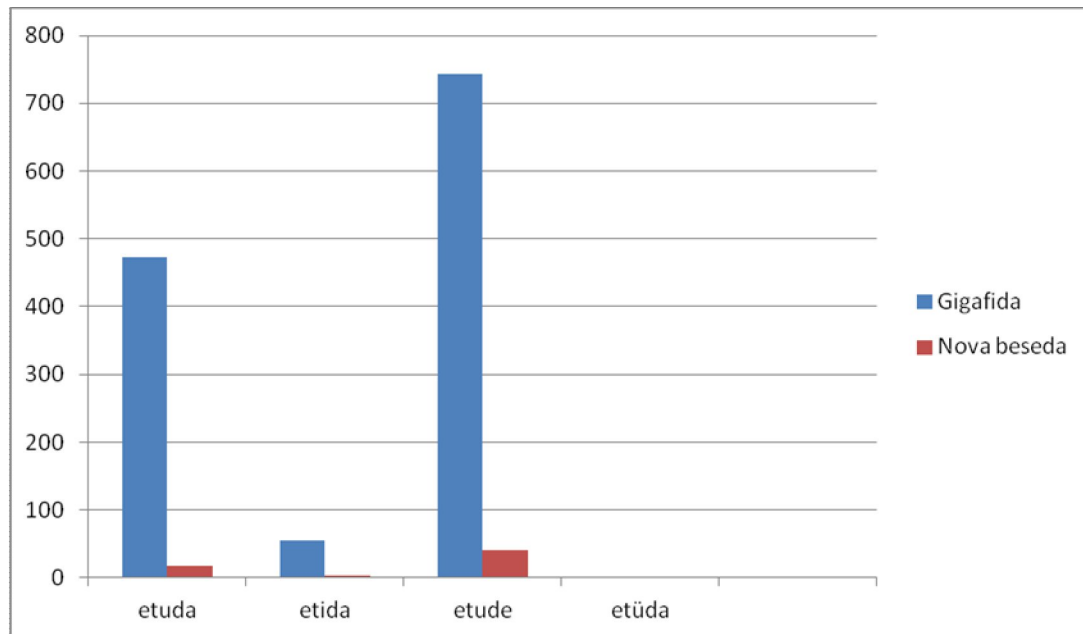
– – 2009: Spremna beseda. *Novejša slovenska leksika: v povezavi v spletnimi jezikovnimi viri*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 7.

– – 2011: Glagoli na -irati v današnji slovenščini. *Slavistična revija* 59/2. 213–227.

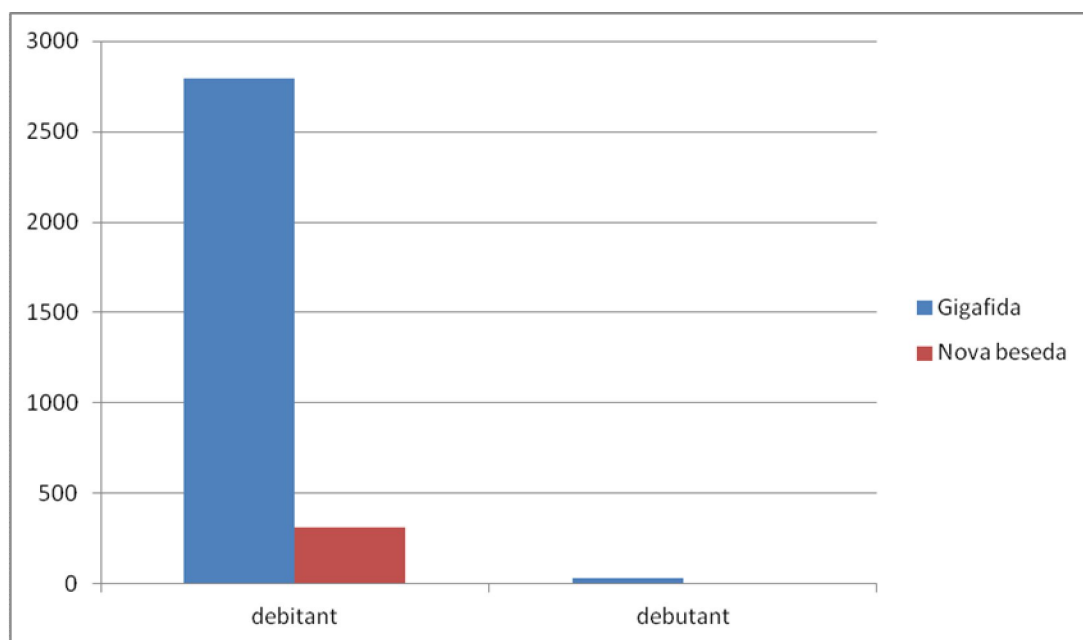
– – idr., 2012: *Slovar novejšega besedja slovenskega jezika*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2012.

– – 2012: *Pomensko-skladenjske lastnosti slovenskega glagola*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

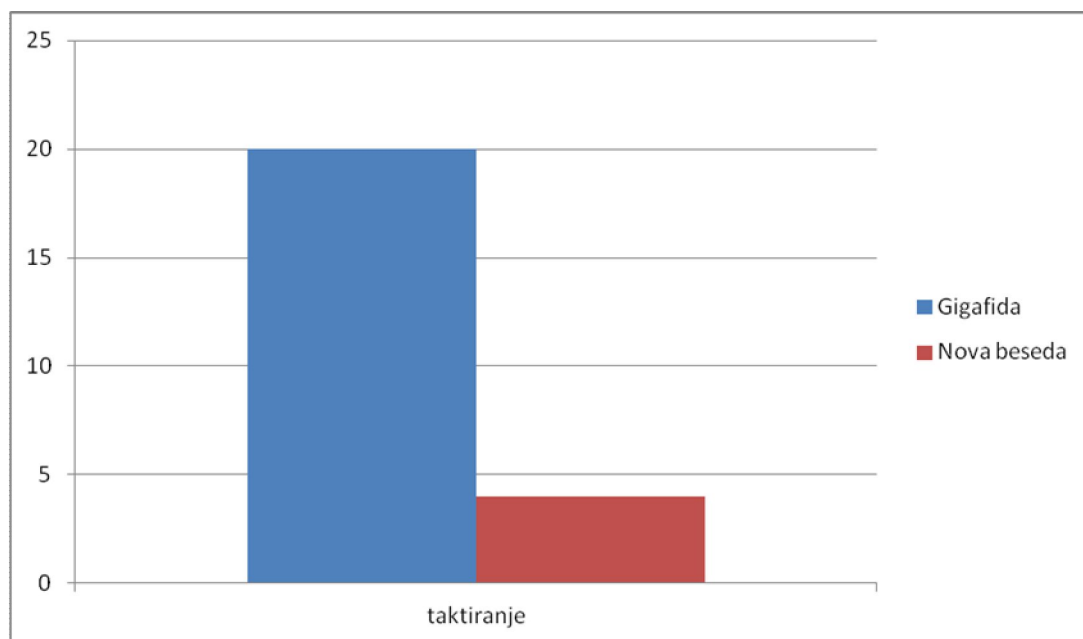
5 Seznam prilog

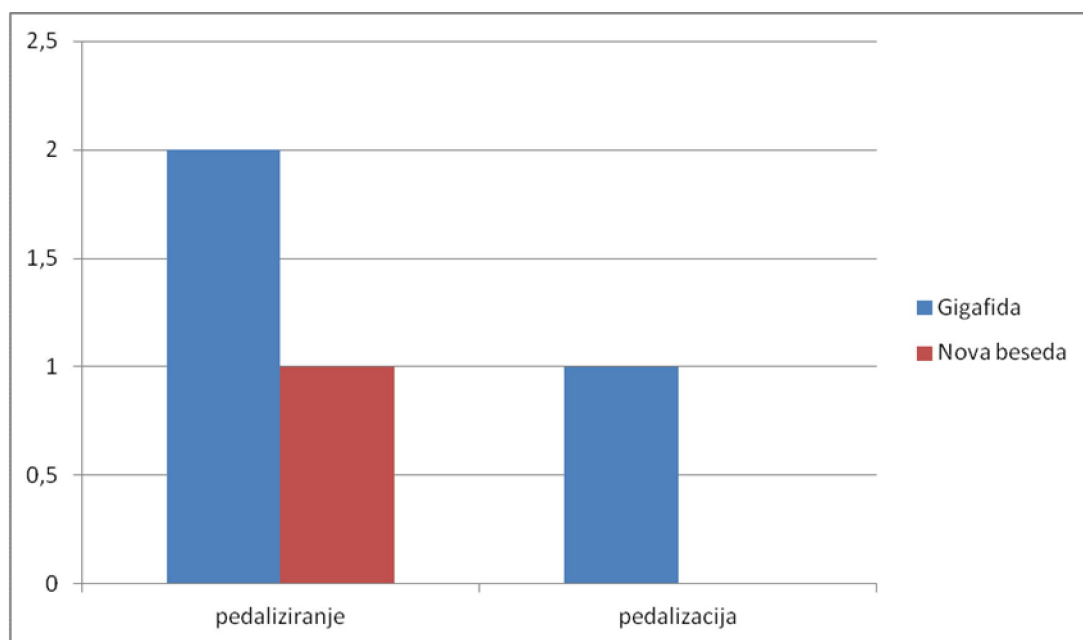
Priloga 1: Delež pojavitev različnih variant slovarsko normativne 'etude' v Gigafidi in Novi besedi (26. 12. 2012)

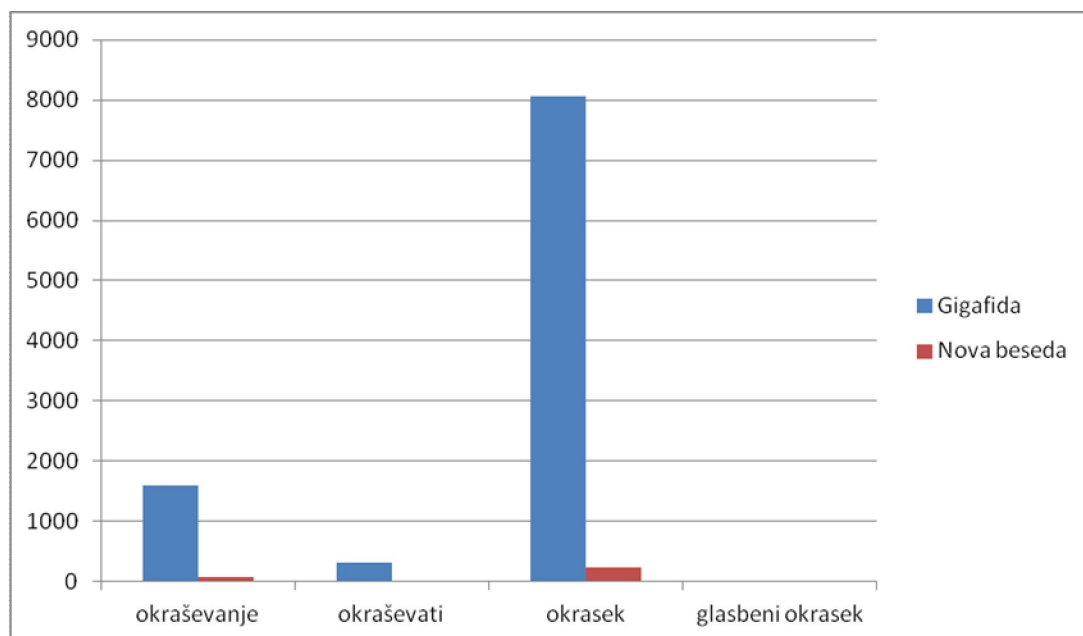
Priloga 2: Delež pojavitev variant debutant in debitant v Gigafidi in Novi besedi (13. 1. 2013)

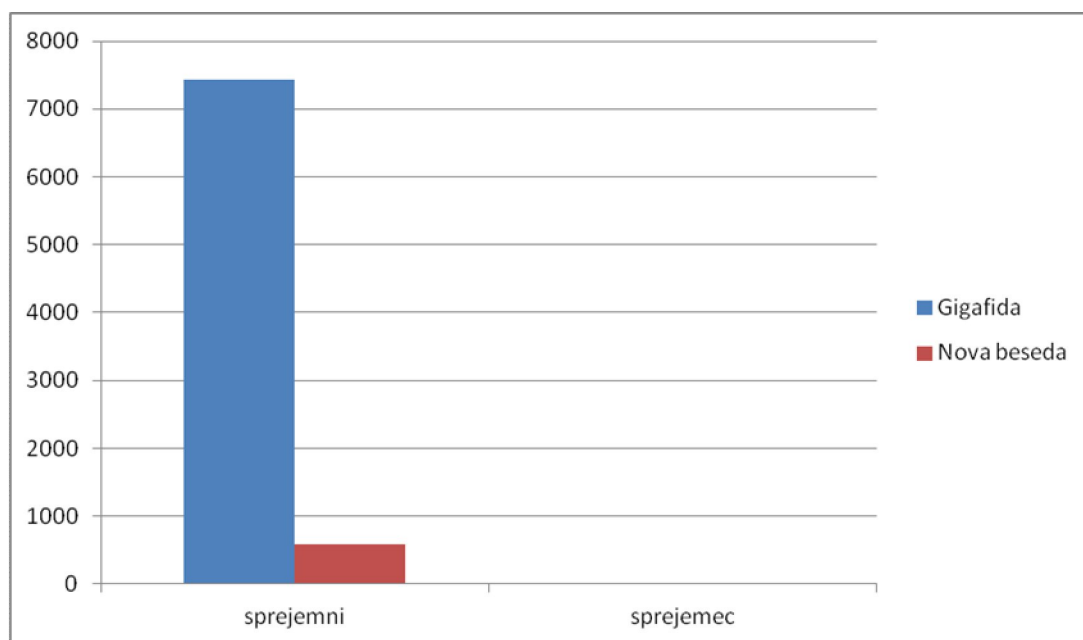
Priloga 3: Delež termina taktiranje v korpusih Gigafida in Nova beseda (28. 12. 2012)

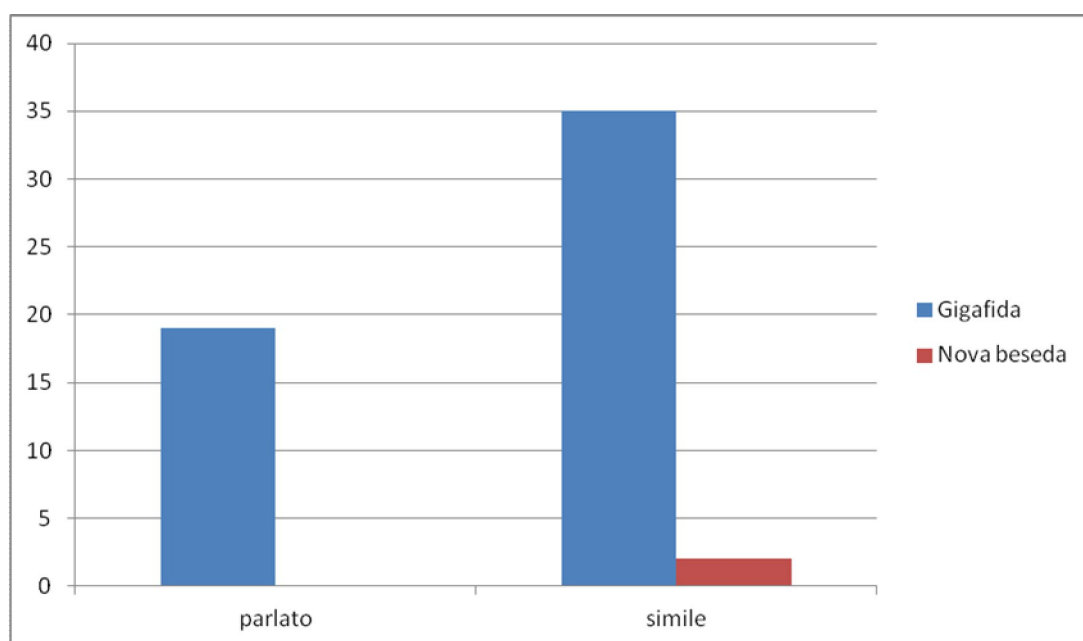
Priloga 4: Delež terminov pedaliziranje in pedalizacija v Gigafidi in Novi besedi (28. 12. 2012)

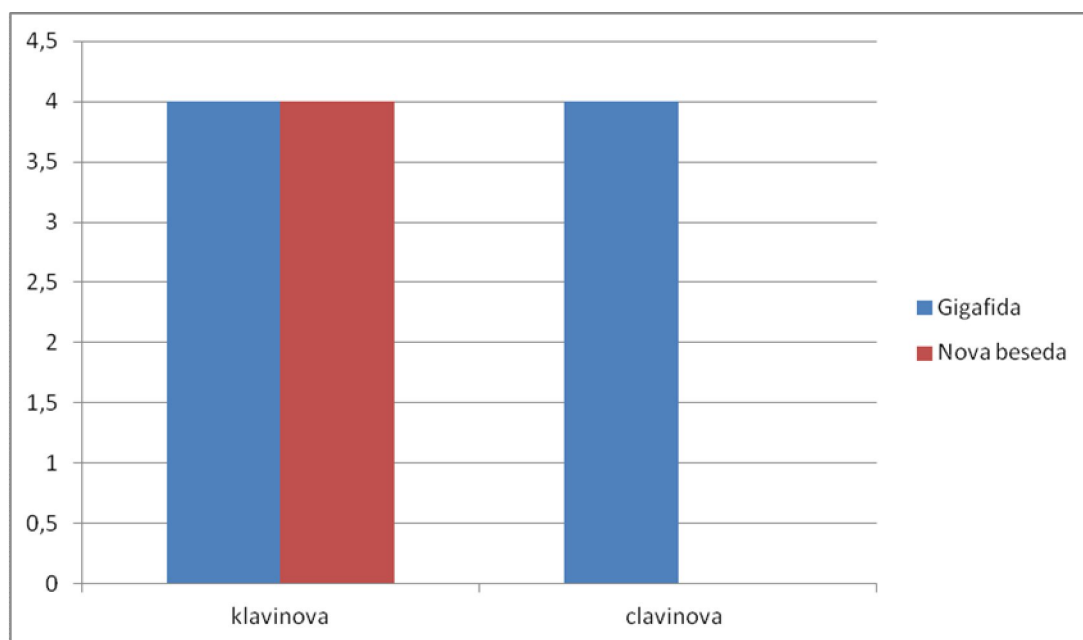
Priloga 5: Delež terminov okraševanje, okraševati, okrasek in glasbeni okrasek v Gigafidi in Novi besedi (13. 1. 2013)

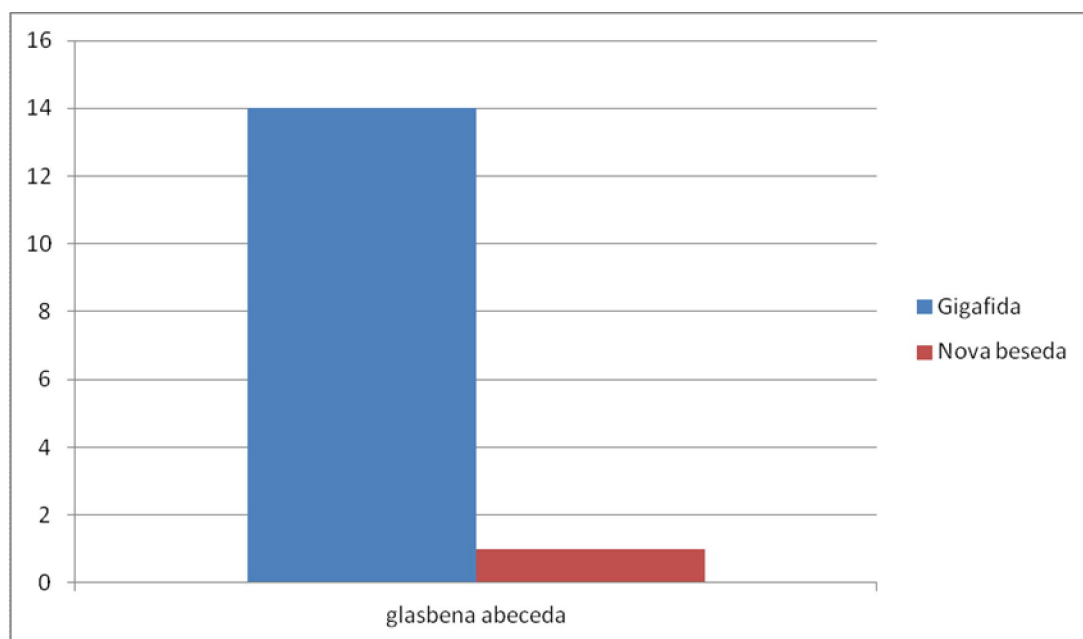
Priloga 6: Delež terminov sprejemni in sprejemec v Gigafidi in Novi besedi (1. 1. 2013)

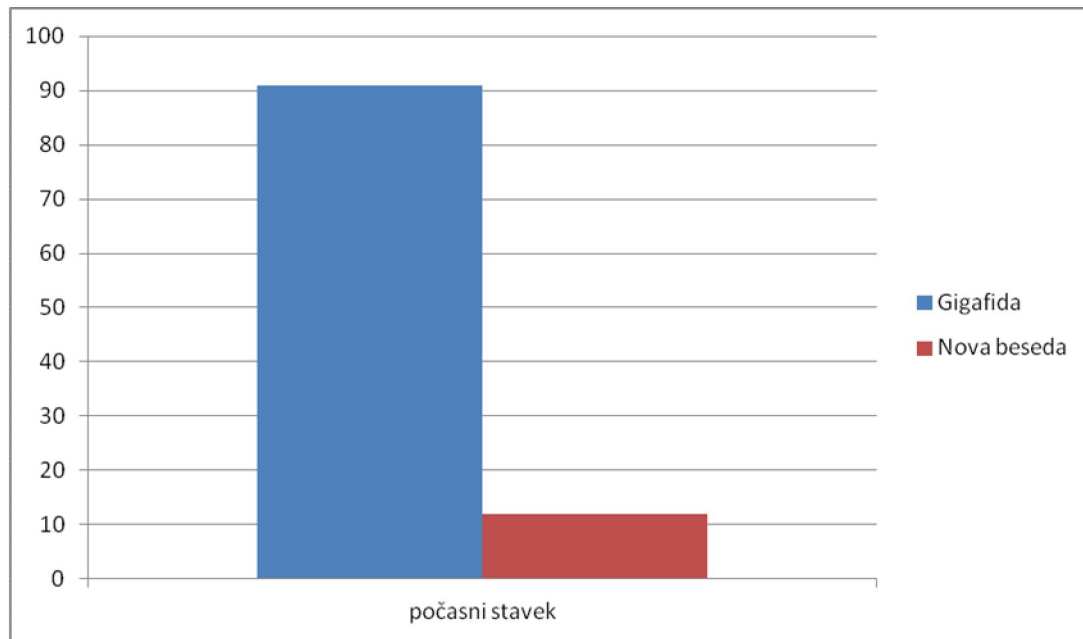
Priloga 7: Delež terminov parlato in simile v korpusih Gigafida in Nova beseda (10. 12. 2012)

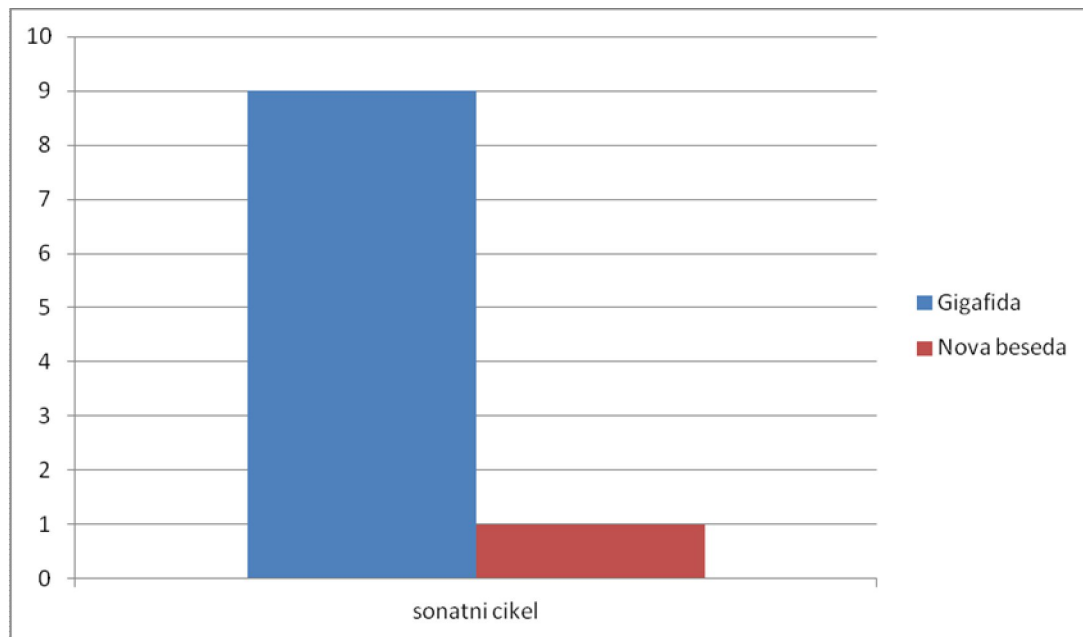
Priloga 8: Delež terminov klavinova in clavinova v korpusih Gigafida in Nova beseda (10. 12. 2012)

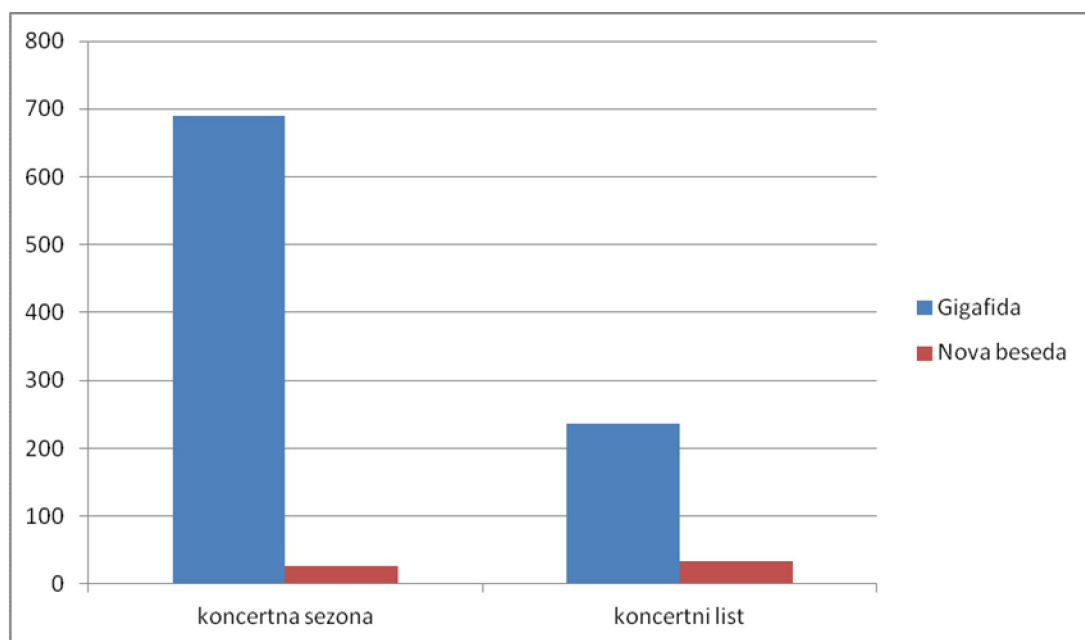
Priloga 9: Delež stalne besedne zveze glasbena abeceda v korpusih Gigafida in Nova beseda (10. 12. 2012)

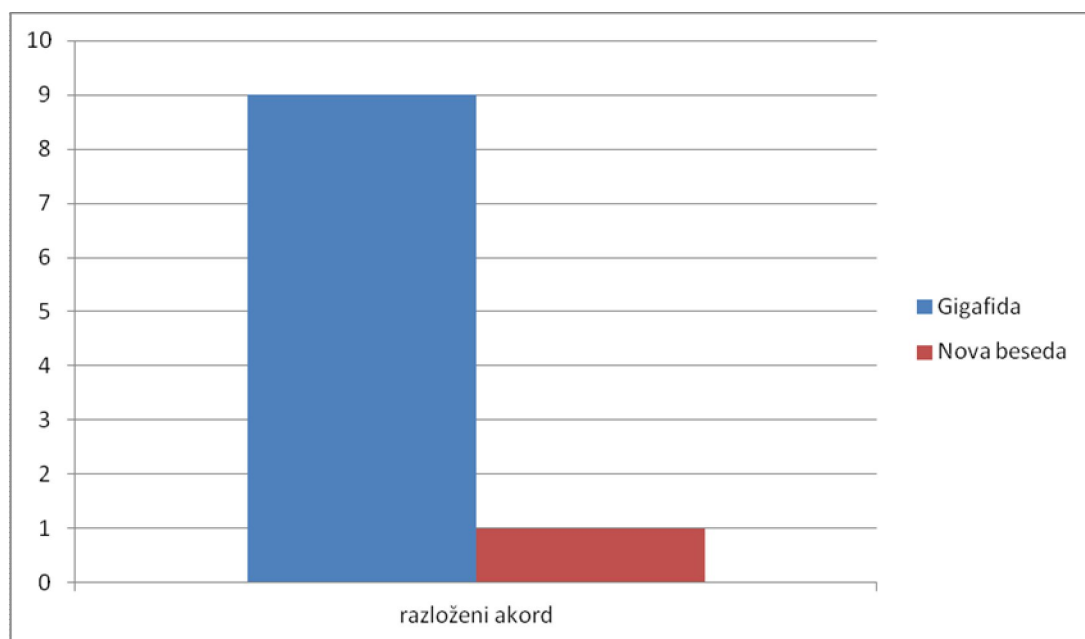
Priloga 10: Delež stalne besedne zveze počasni stavek v korpusih Gigafida in Nova beseda (10. 12. 2012)

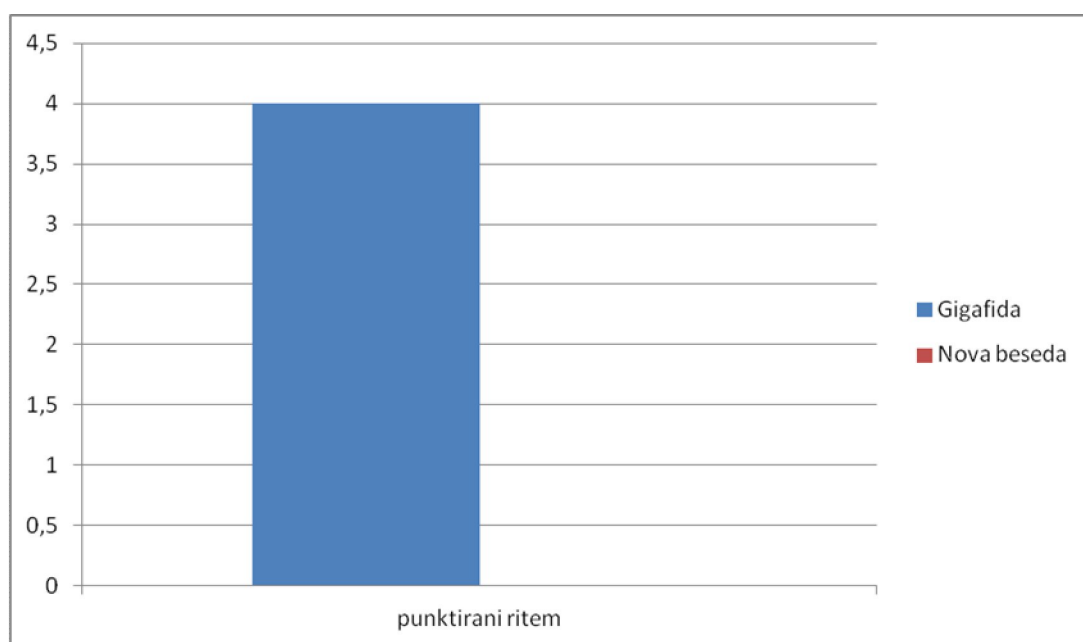
Priloga 9: Delež stalne besedne zveze sonatni cikel v korpusih Gigafida in Nova beseda (10. 12. 2012)

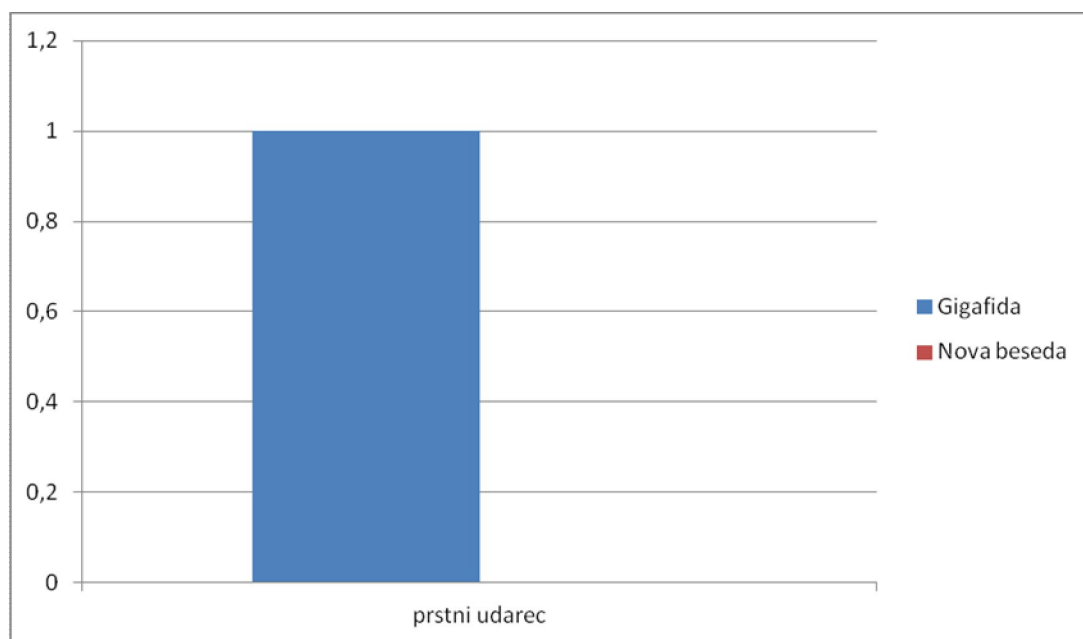
Priloga 12: Delež stalnih besednih zvez koncertna sezona in koncertni list v korpusih Gigafida in Nova beseda (3. 1. 2013)

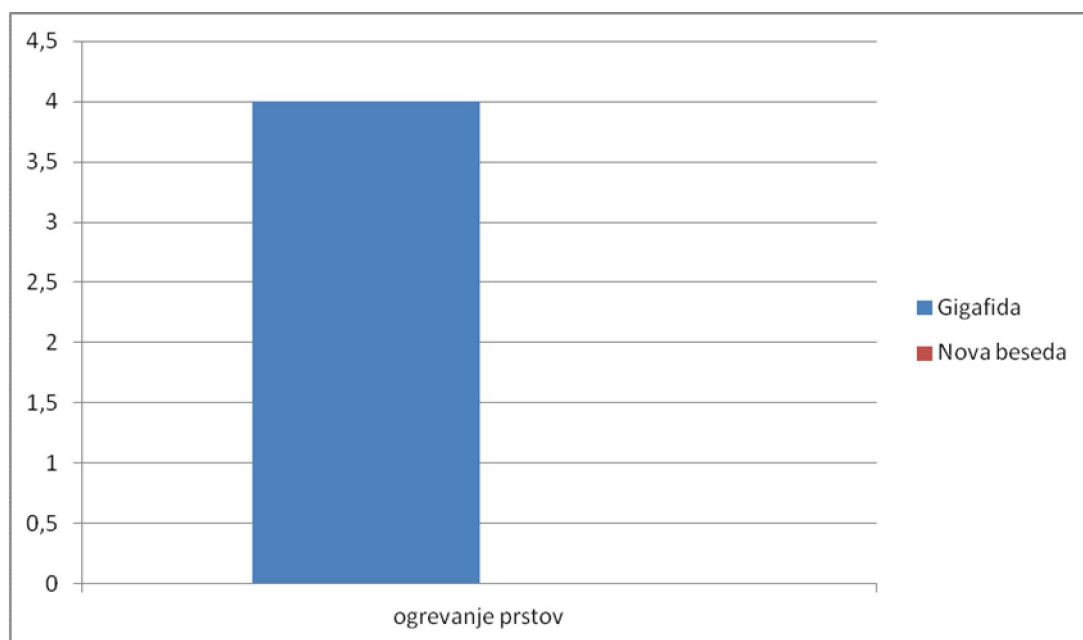
Priloga 13: Delež stalne besedne zveze razloženi akord v korpusih Gigafida in Nova beseda (2. 1. 2013)

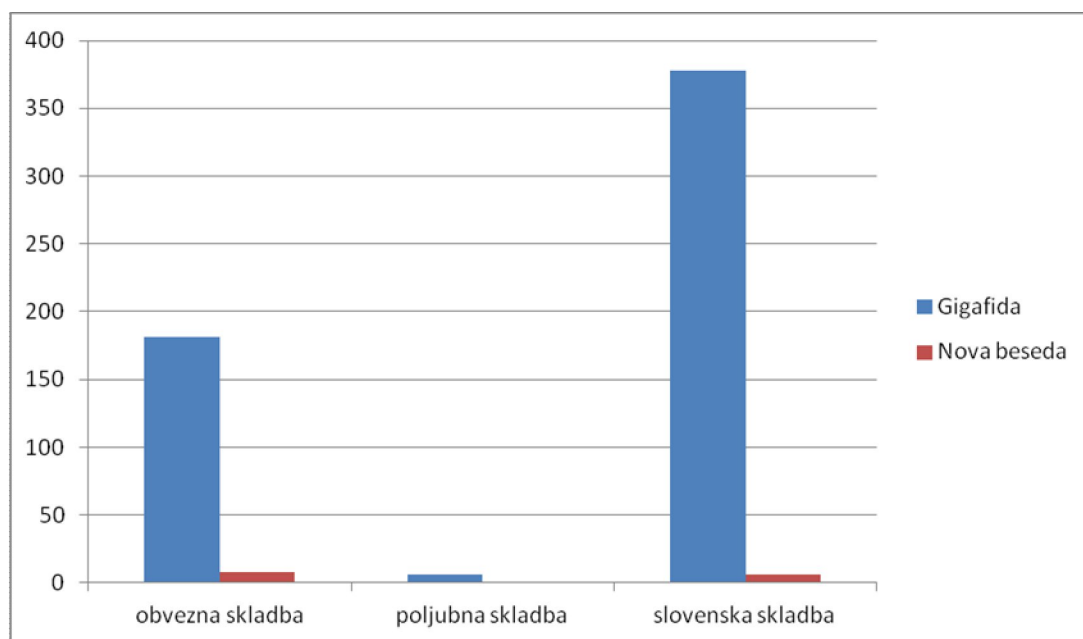
Priloga 14: Delež stalne besedne zveze punktirani ritem v korpusih Gigafida in Nova beseda (3. 1. 2013)

Priloga 15: Delež stalne besedne zveze prstni udarec v korpusih Gigafida in Nova beseda (3. 1. 2013)

Priloga 16: Delež stalne besedne zveze ogrevanje prstov v korpusih Gigafida in Nova beseda (3. 1. 2013)

Priloga 17: Delež stalnih besednih zvez obvezna skladba, poljubna skladba in slovenska skladba v korpusih Gigafida in Nova beseda (3. 1. 2013)

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 4. junij 2013

Alenka Žitnik